

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΙΤΛΟΣ : «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ»

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ :
ΦΡΑΓΚΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :
ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ DR. JUR.
*ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΒΙΕΛΕΦΕΛΔ ΔΥΤΙΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ*

ΠΑΤΡΑ-2008

Στην μνήμη του πατέρα μου Ηρακλή Φράγκου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Εισαγωγή.....	7
1.Κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.	
1.1 Έννοια πληρεξουσιότητας και πως παρέχεται.....	8-14
1.2 Η πληρεξουσιότητα σε σχέση με την εσωτερική (βασική) σχέση και προς την κύρια δικαιοπραξία.	
1.2.1 Πληρεξουσιότητα και βασική σχέση (causa).....	15-16
1.2.2 Πληρεξουσιότητα και κύρια δικαιοπραξία.....	17-19
1.2.3 Περιεχόμενο και έκταση πληρεξουσιότητας.....	20-21
1.3 Είδη πληρεξουσιότητας.	
1.3.1 Πολλαπλή πληρεξουσιότητα.....	22
1.3.2 Καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα ή μεταπληρεξουσιότητα.....	23-25
1.3.3 Πληρεξουσιότητα και εντολή.....	26
1.3.4 Πληρεξουσιότητα κατ' άρθρο 216 ΑΚ και δικαστική πληρεξουσιότητα.....	27
1.4 Το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας.	
1.4.1 Το προς ανάκληση της πληρεξουσιότητας δικαίωμα του αντιπροσωπευομένου.....	28-38

1.5 Νομική φύση, όρια και συνέπειες της αμετάκλητης πληρεξουσιότητας.....	39-40
1.6 Προϋποθέσεις και λόγοι παύσης της πληρεξουσιότητας.....	41-52
1.7 Δικαιοπραξίες μετά την παύση της πληρεξουσιότητας.....	53-60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

2.1 Παράσταση με δικηγόρο ή χωρίς δικηγόρο.	
2.2 Δικαιώματα περισσοτέρων πληρεξουσίων.....	61
2.3 Τύπος πληρεξουσιότητας.	
2.4 Γενική πληρεξουσιότητα, έκταση, διάρκεια.....	62
2.5 Πότε απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα.	
2.6 Πότε παύει η πληρεξουσιότητα.....	63
2.7 Συνέχιση πληρεξουσιότητας σε περίπτωση θανάτου ή ανικανότητας.	
2.8 Πότε παύει η πληρεξουσιότητα απέναντι στον αντίδικο ...	64
2.9 Υποχρεώσεις πληρεξουσίου που παραιτήθηκε.	
2.10 Συμπλήρωση ελλείψεων.....	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η σιωπηρή πληρεξουσιοτητα.

3.1 Ορισμοί-Ακολουθούν για επεξήγηση εννοιών.....66-69

3.1.1 Θεωρία της δηλώσεως και θεωρία της βουλήσεως.....70-71

3.2 Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα στο ελληνικό δίκαιο.

3.2.1 Η θεωρία.....72-73

3.2.2 Η νομολογία.....74

3.3 Σιωπηρή πληρεξουσιότητα και τύπος.

3.3.1 Τύπος της πληρεξουσιότητας.....75

3.3.2 Έγγραφος τύπος και σιωπηρή πληρεξουσιότητα.....76

3.4 Η θεμελίωση της σιωπηρής πληρεξουσιότητας στο Ελληνικό Δίκαιο.....77

3.5 Οι ειδικότερες προϋποθέσεις της σιωπηρής πληρεξουσιότητας.....78-86

3.6 Οι έννομες συνέπειες.....87-88

3.7 Ειδικά ζητήματα.....89-90

3.8 Ελληνικό δίκαιο-Σύνοψη.....91-92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Αναλυτική παρουσίαση κάποιων άρθρων σχετικών με τη σιωπηρή πληρεξουσιότητα.....93-98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Συμπεράσματα.....99-103

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....104-105

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πολλές φορές στην πράξη η πληρεξουσιότητα για την κατάρτιση κάποιας συναλλαγής δεν είναι ρητή αλλά προκύπτει έμμεσα :

-από μια ευρεία πληρεξουσιότητα, η οποία δεν περιλαμβάνει ρητά την κρίσιμη ειδική εξουσία αλλά την εμπεριέχει νοηματικά,

-από την ίδια την βασική σύμβαση, η ομαλή εκτέλεση της οποίας προϋποθέτει την πληρεξουσιότητα,

-από θετική συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου, η οποία κάνει τους τρίτους να πιστέψουν ότι έχει δοθεί πληρεξουσιότητα,(π.χ. η επιχείρηση αναθέτει σε κάποιον υπάλληλό της καθήκοντα, τα οποία συμπεριλαμβάνουν την κατάρτιση συμβάσεων για λογαριασμό της, χωρίς να του δίνει ρητή πληρεξουσιότητα γι' αυτές)¹,

-από την ανοχή ή αδράνεια του αντιπροσωπευομένου, ενσυνείδητη ή από αδιαφορία, έναντι της εμφάνισης κάποιου στις συναλλαγές ως αντιπροσώπου του.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το ζήτημα που τίθεται είναι αν και υπό ποιες ειδικότερες προϋποθέσεις μπορεί να θεμελιωθεί σιωπηρή (μη ρητή) πληρεξουσιότητα και ποιες θα είναι οι συνέπειές της.

¹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ.

Πληρεξουσιότητα είναι η μονομερής δικαιοπραξία με την οποία παρέχεται η εξουσία για αντιπροσώπευση, δηλαδή για την κατάρτιση δικαιοπραξιών για λογαριασμό και στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου². Το έγγραφο με το οποίο παρέχεται η εξουσία για αντιπροσώπευση ονομάζεται πληρεξούσιο ή εξουσιοδότηση. Παρέχεται με δήλωση είτε προς τον αντιπρόσωπο είτε προς τον τρίτο με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία. Η δήλωση αυτή υπόκειται συνήθως στον τύπο της δικαιοπραξίας για την οποία δόθηκε η εξουσία για αντιπροσώπευση.

Η πληρεξουσιότητα είναι ειδικότερη έννοια από την έννοια της «εξουσίας για αντιπροσώπευση»,(άρθρο 211 Α.Κ.), καθόσον η πληρεξουσιότητα αποτελεί μηχανισμό επέκτασης της δικαιοπρακτικής, και γενικότερα της συναλλακτικής δραστηριότητας του προσώπου, μέσω της εκούσιας χρησιμοποίησης στη θέση, για την άσκηση και ανάπτυξη της ως άνω δραστηριότητας ενός άλλου προσώπου (του πληρεξουσίου).³ Η πληρεξουσιότητα στηρίζεται στην βούληση του αντιπροσωπευόμενου, όχι μόνο κατά τη γένεσή της αλλά και καθόλη τη διάρκειά της. Κατ'αρχήν υφίσταται καθόλο το χρονικό διάστημα που ο παρέχων την

² ΒΛ. ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

³ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

πληρεξουσιότητα ζει και είναι ικανός προς δικαιοπραξία (άρθρο 223 Α.Κ.) και υπό την προϋπόθεση ότι αυτός δεν την έχει ανακαλέσει.⁴

Επίσης, η πληρεξουσιότητα είναι η εξουσία για αντιπροσώπευση και συγκεκριμένα για την κατάρτιση δικαιοπραξιών για λογαριασμό και στο όνομα του αντιπροσωπευομένου, η οποία εξουσία παρέχεται με δικαιοπραξία.⁵ Πληρεξουσιότητα έτσι έχουμε μόνο σε περίπτωση εκούσιας αντιπροσώπευσης. Ο νόμος, όμως, χρησιμοποιεί τον όρο πληρεξουσιότητα για να χαρακτηρίσει και τη δικαιοπραξία με την οποία παρέχεται η εξουσία για αντιπροσώπευση, ενώ πληρεξούσιο καλούμε το έγγραφο με το οποίο παρέχεται πληρεξουσιότητα. Όπως γίνεται φανερό η πληρεξουσιότητα, ως εξουσία για αντιπροσώπευση, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί να λειτουργήσει η άμεση αντιπροσώπευση.

Κατά το άρθρο 216 Α.Κ. η πληρεξουσιότητα παρέχεται με δήλωση είτε προς τον αντιπρόσωπο είτε προς τον τρίτο με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία. Η δήλωση αυτή υπόκειται συνήθως στον τύπο της δικαιοπραξίας για την οποία δόθηκε η εξουσία για αντιπροσώπευση.

Η πληρεξουσιότητα, σύμφωνα με το 217 § 1 Α.Κ., παρέχεται α) είτε με δήλωση προς τον πληρεξούσιο, β) είτε με δήλωση προς τον τρίτο, με τον οποίο πρόκειται ο αντιπρόσωπος να καταρτίσει δικαιοπραξία ή και προς τρίτους αόριστα, π.χ. με δημοσίευση της δήλωσης αυτής σε εφημερίδες.

⁴ Βλ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ».

⁵ Βλ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ lib.teipat.gr

Στην πρώτη περίπτωση γίνεται λόγος για εσωτερική πληρεξουσιότητα⁶, που είναι η εξουσία για αντιπροσώπευση, η οποία παρέχεται στον αντιπρόσωπο και προϋποθέτει λογικά, κάποια εσωτερική σχέση μεταξύ αντιπροσωπευομένου και αντιπροσώπου, είτε αυτή είναι σύμβαση εντολής, είτε μίσθωση εργασίας ή έργου, είτε εταιρία κ.λ.π.

Ενώ στην δεύτερη περίπτωση ομιλούμε για εξωτερική πληρεξουσιότητα, δηλαδή για την εξουσία για αντιπροσώπευση, που παρέχεται σε τρίτο πρόσωπο και δεν υπάρχει κάποια εσωτερική σχέση μεταξύ αντιπροσωπευομένου και αντιπροσώπου.

Η δήλωση αυτή, η οποία προβλέπεται ανωτέρω, είναι απευθυντέα και επάγεται τα επιδιωκόμενα με αυτή αποτελέσματα, με την λήψη της από αυτόν στον οποίο απευθύνεται, χωρίς να είναι απαραίτητη και η εκ μέρους του αποδοχή, ήτοι συνιστά μονομερή δικαιοπραξία. Αν βέβαια τα μέρη το θελήσουν, μπορεί να συσταθεί πληρεξουσιότητα και με σύμβαση, κι αυτό επειδή όπου νόμος δεν επιβάλλει αλλά αρκείται σε μια μονομερή δικαιοπραξία, δεν αποκλείεται η σύμβαση.

Ως συνέπεια του δικαιοπρακτικού χαρακτήρα της πληρεξουσιότητας, όπως αναφέραμε ως άνω, εφαρμόζονται κατ' αρχήν οι κανόνες περί δικαιοπραξιών, όπερ σημαίνει ότι, ως δικαιοπραξία, η πληρεξουσιότητα διέπεται από τους γενικούς κανόνες περί δικαιοπραξιών. Η ιδιομορφία έγκειται μόνο στο γεγονός ότι το περιεχόμενο της χορηγούμενης

⁶ Βλ. ΚΕΡΑΜΕΥΣ Δ. ΚΩΝ/ΝΟΣ, «ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

πληρεξουσιότητας συναρτάται κατ'ανάγκην με το περιεχόμενο της πράξης, στην οποία επιφορτίζεται να προβεί ο πληρεξούσιος και κατά συνέπεια το περιεχόμενο της τελευταίας έχει σημασία για το κύρος και της δικαιοπραξίας για την παροχή πληρεξουσιότητας.

Έτσι, αυτός που παρέχει την πληρεξουσιότητα πρέπει κατά το χρόνο της παροχής της να έχει πλήρη ικανότητα προς δικαιοπραξία. Εκτός και εάν η δικαιοπραξία, την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα, είναι δυνατόν να επιχειρηθεί και από πρόσωπο περιορισμένης δικαιοπρακτικής ικανότητας, όποτε αρκεί η περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα του και για την παροχή πληρεξουσιότητας.

Επίσης, η πληρεξουσιότητα, ως δικαιοπραξία, μπορεί να είναι άκυρη ή ακυρώσιμη⁷ (άρθρα 127, 140, 180, 184 Α.Κ.), ως συνέπεια της διάστασης δηλώσεως και βουλήσεως ή συνεπεία των ελαττωμάτων της βούλησης, ή άκυρη για λόγο που απορρέει από το περιεχόμενο της δικαιοπραξίας, την οποία αφορά, κατ'εφαρμογή του διατάξεων 174, 178 και 179 του Α.Κ. Αναφορικά με τη δυνατότητα παροχής πληρεξουσιότητας υπό αίρεση, γίνεται δεκτό ότι αυτό αποκλείεται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η δικαιοπραξία για την οποία αυτή δίδεται, είναι ανεπίδεκτη αιρέσεως.

Όσον αφορά τον τύπο της ιδρυτικής δικαιοπραξίας της πληρεξουσιότητας, αυτός καλύπτεται με την ρητή γενική διάταξη του άρθρου 217 § 2 Α.Κ., σύμφωνα με την οποία η

⁷ Βλ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ».

πληρεξουσιότητα «..εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για την δικαιοπραξία, την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα». Αν ο τύπος καθορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 159 Α.Κ., από τα μέρη -και ως τέτοια στην περίπτωση της πληρεξουσιότητας, θα πρέπει να θεωρήσουμε τα πρόσωπα που προβαίνουν στην κατάρτιση της δικαιοπραξίας- το σωστό είναι να δεχθούμε ότι ο τύπος αυτός δεν επηρεάζει τον τύπο της πληρεξουσιότητας, κατά συσταλτική ερμηνεία του άρθρου 217 § 2 Α.Κ.

Ερμηνευτικές δυσκολίες έχει προκαλέσει η διατυπούμενη στο άρθρο 217 § 2 Α.Κ. επιφύλαξη «..εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο», έτσι ώστε είναι δυνατό να συνάγεται ότι η πληρεξουσιότητα υποβάλλεται αυτοτελώς σε ορισμένο τύπο. Ωστόσο, πέρα από τις περιπτώσεις αυτές, όπου υπάρχει ρητή νομοθετική κάλυψη, είναι δυνατόν, κατά την διατύπωση της ως άνω διάταξης του Α.Κ., να «συνάγεται κάτι άλλο», ήτοι η πληρεξουσιότητα να μην ακολουθεί τον τύπο της δικαιοπραξίας την οποία αφορά, είτε λόγω της ιδιομορφίας και του σκοπού του τύπου της τελευταίας, είτε διότι σε ορισμένες περιπτώσεις η τήρηση του τύπου θα υπερέβαινε τον σκοπό του άρθρου 217 § 2 Α.Κ.

Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν η πληρεξουσιότητα παρέχεται για την ανάληψη υποχρέωσης από αξιόγραφο και ως εκ τούτου ορθά γίνεται δεκτό ότι η ανωτέρω διάταξη επιβάλλει απλώς η πληρεξουσιότητα να περιβληθεί, στην προκειμένη περίπτωση, τον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου. Παρόμοιο είναι το πρόβλημα, όταν η πράξη την

οποία αφορά η πληρεξουσιότητα, γίνεται με δήλωση προς ορισμένη Αρχή. Θα πρέπει και σε αυτές τις περιπτώσεις να γίνει δεκτό ότι για την παροχή πληρεξουσιότητας, απαιτείται αλλά και αρκεί ο απλός τύπος, κατά περίπτωση είτε του συμβολαιογραφικού εγγράφου είτε του ιδιωτικού εγγράφου. Έτσι, συμβολαιογραφικό έγγραφο απαιτείται κατά ρητή διάταξη για την πληρεξουσιότητα για την αποποίηση κληρονομίας, ενώ γίνεται δεκτό ότι για την παροχή πληρεξουσιότητας για αποδοχή κληρονομίας επ' ωφελεία απογραφής, αρκεί και απλό ιδιωτικό έγγραφο.

Ενδεικτικά παραθέτουμε παράδειγμα από τη νομολογία, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 217 Α.Κ. Η πληρεξουσιότητα λοιπόν, υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για την δικαιοπραξία, την οποία αφορά για την έκδοση, αποδοχή και την εν γένει ανάληψη υποχρέωσης από συναλλαγματική, για την κατάρτιση προσυμφώνου, για το οποίο απαιτείται τύπος, για την καταγγελία μισθώσεως χώρου για επαγγελματική στέγη, για την καταγγελία σύμβασης εργασίας.

Η συχνότερα απαντώμενη στην νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων περίπτωση εφαρμογής της διάταξης 217 § 2 Α.Κ. είναι η πληρεξουσιότητα για την μεταβίβαση και κτήση της κυριότητας ακινήτων. Στο συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, το οποίο πρέπει επιπλέον να μνημονεύεται και αν δεν βρίσκεται στο αρχείο του συντάσσοντος το συμβόλαιο συμβολαιογράφου, πρέπει να συναρτάται στο ίδιο το συμβόλαιο. Δεν είναι απαραίτητο να εξειδικεύεται το ακίνητο,

το οποίο αφορά η κύρια σύμβαση, κι αυτό γιατί «η πληρεξουσιότητα, ούσα ουσιωδώς διάφορος και ανεξάρτητος της τελεσθησόμενης συμβάσεως μονομερής δικαιοπραξία και αποτελούσα απλώς το μέσον, δι' ου ο αντιπροσωπευόμενος πραγματοποιεί την σύμβασιν, ουδένα μέχρι της συνάψεως ταύτης κίνδυνον δια τους τρίτους δημιουργεί».⁸

Η παράλειψη τήρησης της απαιτούμενης από το νόμο πληρεξουσιότητας, την καθιστά αυτομάτως άκυρη⁹. Και ως εκ τούτου, η κύρια δικαιοπραξία επιχειρείται χωρίς πληρεξουσιότητα (άρθρο 180 Α.Κ.). Αν, εξάλλου, και ειδικά όσον αφορά την πληρεξουσιότητα για την μεταβίβαση ή την κτήση κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου, η πληρεξουσιότητα χορηγηθεί μεν συμβολαιογραφικά, αλλά παραληφθεί να μνημονευθεί και να προσαρτηθεί το σχετικό πληρεξούσιο στο συμβόλαιο, τότε, επειδή ακριβώς λείπει αναγκαίο στοιχείο για την νομιμοποίηση των συμβαλλομένων κατά την σύνταξη του συμβολαίου και για την μεταγραφή, απαιτείται διόρθωση του συμβολαίου ως προς το σημείο αυτό, με νέα πράξη η οποία είναι επίσης μεταγραφτέα στο βιβλία μεταγραφών.

⁸ ΒΛ. ΜΑΝΕΣΗΣ, «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι»

⁹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ, «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ».

1.2 Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ (ΒΑΣΙΚΗ) ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ.

1.2.1 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΣΧΕΣΗ (CAUSA)

Η πληρεξουσιότητα αφορά την έναντι τρίτων δράση του πληρεξουσίου. Η λειτουργία της συνδέεται με την δημιουργία έννομων σχέσεων μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και τρίτων¹⁰. Υπό αυτή την έννοια προβάλλει επιτακτική η ανάγκη της προστασίας των τρίτων με την διασφάλιση των έννομων σχέσεων, οι οποίες δημιουργούνται από την δράση του πληρεξουσίου.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ο νόμος ξεχωρίζει την παροχή της πληρεξουσιότητας από την εσωτερική σχέση, που συνδέει τον αντιπρόσωπο με τον αντιπροσωπευόμενο, με τον χαρακτηρισμό της πληρεξουσιότητας ως μονομερής και αφηρημένης δικαιοπραξίας, η οποία είναι ανεξάρτητη από την αιτία στην οποία στηρίζεται η πληρεξουσιότητα, δηλαδή η σύμβαση εντολής, εταιρία, μίσθωση εργασίας ή άλλη παρόμοια σύμβαση, όπως είναι η σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας. Το αναιτιώδες της πληρεξουσιότητας, ως δικαιοπραξίας, γίνεται παγίως δεκτό τόσο στην θεωρία όσο και στην νομολογία.

Πρακτική και άμεση συνέπεια του αφηρημένου χαρακτήρα της πληρεξουσιότητας είναι ότι η ακυρότητα, η ακυρωσία και τα εν γένει ελαττώματα της αιτίας δεν

¹⁰ ΒΛ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

επηρεάζουν την πληρεξουσιότητα, εκτός εάν οι ενδιαφερόμενοι εξάρτησαν την ύπαρξη της πληρεξουσιότητας από το κύρος της αιτίας. Αν δηλαδή η εσωτερική σχέση λειτουργεί κατά τη βούληση των μερών, ως αίρεση της πληρεξουσιότητας. Εκδήλωση του αφηρημένου της πληρεξουσιότητας αποτελεί επίσης η δυνατότητα παύσης της πληρεξουσιότητας, αυτοτελώς με ανάκληση αυτής, και χωρίς να καταργείται η εσωτερική σχέση. (άρθρα 218-221 Α.Κ.).

Άλλη συνέπεια του αφηρημένου της πληρεξουσιότητας είναι, τουλάχιστον θεωρητικά, η δυνατότητα χορήγησης πληρεξουσιότητας. Χωρίς οποιαδήποτε εσωτερική σχέση ως αιτία, στην πράξη όμως η πληρεξουσιότητα, η οποία στερείται εξ' αρχής εσωτερικής σχέσης, ήτοι αιτίας, μπορεί να υπάρξει μόνο ως συνέπεια της ακυρότητας της τελευταίας. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν η βασική σχέση της εντολής να είναι άκυρη, συνεπεία της περιορισμένης δικαιοπρακτικής ικανότητας του ανηλικού εντολοδόχου. Ωστόσο η χορηγηθείσα σε αυτόν πληρεξουσιότητα να είναι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 213 Α.Κ., έγκυρη.

1.2.2 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

Είναι αναντίρρητο και πρέπει να ξεκινάμε από το αξίωμα ότι η πληρεξουσιότητα δεν είναι αυτοσκοπός. Έχει κυρίως βοηθητικό χαρακτήρα και παρέχεται για την επίτευξη ενός περαιτέρω σκοπού, μέσω της πράξης την οποία έχει την εξουσία να επιχειρήσει ο πληρεξούσιος. Ο λειτουργικός δεσμός της τελευταίας με την αναγκαία προηγούμενη πληρεξουσιότητα είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της εκούσιας αντιπροσωπείας. Εκδήλωση αυτού του βασικού δεσμού αποτελεί όχι μόνο η καθοριστική σημασία για την πληρεξουσιότητα, που έχει το περιεχόμενο της κύριας δικαιοπραξίας αλλά και το αντίστροφο, δηλαδή η επίδραση της πληρεξουσιότητας στην κύρια δικαιοπραξία, στην οποία προβαίνει ο πληρεξούσιος.

Η κύρια δικαιοπραξία δεν επάγεται αυτοτελώς αποτελέσματα στην έννομη σφαίρα του αντιπροσωπευόμενου και σε συνδυασμό με την εκδήλωση της αυτονομίας της βούλησής του δια της πληρεξουσιότητας. Έτσι τα αποτελέσματα επέρχονται στην έννομη σφαίρα αυτού που έδωσε την πληρεξουσιότητα, επειδή αυτός το θέλησε.¹¹

Πρακτική σημασία έχει ο ως άνω αναφερόμενος λειτουργικός δεσμός μεταξύ πληρεξουσιότητας και κύριας δικαιοπραξίας, στις περιπτώσεις κυρίως της ακυρότητας (άρθρο 180 Α.Κ.), της ακυρώσεως (άρθρα 154, 184 Α.Κ.) της πληρεξουσιότητας.

¹¹ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

Οπότε αν ο πληρεξούσιος κατάρτισε ήδη την κύρια δικαιοπραξία, αυτή θεωρείται ότι καταρτίστηκε χωρίς εξουσία αντιπροσώπευσης και επέρχονται οι προβλεπόμενες συνέπειες. Εκτός βέβαια αν για τον ίδιο λόγο είναι άκυρη ή ακυρωθεί και η κύρια δικαιοπραξία, όποτε ούτε και αυτές οι συνέπειες είναι δυνατόν να επέλθουν. Στην τελευταία αυτή περίπτωση είναι δυνατόν να τεθεί θέμα ευθύνης από αδικοπραξία ή από τις διαπραγματεύσεις.

Τα σημαντικότερα και δυσκολότερα προβλήματα γεννώνται στις περιπτώσεις διάστασης δηλώσεως και βουλήσεως και στην ακυρωσία, ως αποτέλεσμα των ελαττωμάτων της βούλησης. Ειδικότερα, η πληρεξουσιότητα, όπως και κάθε δικαιοπραξία, μπορεί να είναι εικονική. Ο τρίτος προς τον οποίο απευθύνεται η δήλωση περί πληρεξουσιότητας, θα πρέπει, στην εξωτερική πληρεξουσιότητα, να γνωρίζει την εικονικότητα. Ενώ στην εσωτερική πληρεξουσιότητα θα πρέπει να την γνωρίζει την εικονικότητα ο πληρεξούσιος, δηλαδή τον τρίτο ο οποίος εν αγνοία του συναλλάχθηκε με τον εικονικό αντιπρόσωπο (άρθρο 139 Α.Κ.). Αντίθετα, ο τρίτος δεν μπορεί να ζητήσει προστασία, αν γνώριζε την εικονικότητα. Και μάλιστα ανεξάρτητα εάν την γνώριζε ή όχι ο πληρεξούσιος και εάν πρόκειται για εσωτερική ή εξωτερική πληρεξουσιότητα.¹²

Αν η πληρεξουσιότητα είναι ακυρώσιμη, πρακτικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η ακύρωση μόνον στην περίπτωση, που έχει ήδη καταρτισθεί η κύρια δικαιοπραξία, ή στην

¹² ΒΛ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

περίπτωση που η πληρεξουσιότητα έχει δοθεί ανεκκλήτως κατ'άρθρο 218 Α.Κ. Κι αυτό, γιατί στην αντίθετη περίπτωση, δεν χρειάζεται αυτός που έδωσε την πληρεξουσιότητα να καταφύγει στην ακύρωση του άρθρου 154 Α.Κ., εφόσον μπορεί να προβεί στην ανάκληση της πληρεξουσιότητας την οποία ο ίδιος έχει δώσει.

Στην περίπτωση που η καταρτισθείσα κύρια δικαιοπραξία από τον πληρεξούσιο πριν την ακύρωση, είναι εμπράγματη σύμβαση για ακίνητο, η οποία έχει μεταγραφεί και στα οικεία βιβλία μεταγραφών, επιβάλλεται η ακύρωση απλώς της πληρεξουσιότητας, για την προστασία των καλόπιστων τρίτων.

1.2.3 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Η πληρεξουσιότητα μπορεί να χορηγηθεί για την διενέργεια κάθε γενικά πράξης, η οποία μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο άμεσης αντιπροσώπευσης. Η πληρεξουσιότητα μπορεί να είναι γενική, δηλαδή να αναφέρεται σε όλες τις δικαιοπραξίες ή σε μια ομάδα δικαιοπραξιών του αντιπροσωπευόμενου, ή ειδική, δηλαδή να αναφέρεται σε συγκεκριμένες δικαιοπραξίες.

Η διάκριση, όμως, αυτή μεταξύ γενικής και ειδικής πληρεξουσιότητας είναι όλως επισφαλής, γιατί δεν στηρίζεται σε σταθερό κριτήριο, καθόσον η έκταση και το ειδικότερο περιεχόμενο της πληρεξουσιότητας είναι κάθε φορά θέμα ερμηνείας. Βέβαια, ο νόμος ενίοτε απαιτεί «ειδική πληρεξουσιότητα» και στις περισσότερες των διατάξεων, όπως π.χ. άρθρα 1379, 1472, 1615 παρ. 3, 1848 Α.Κ. εκφράζεται η απαίτηση του νομοθέτη να αναφέρεται ρητώς και ατομικώς (όχι όμως και αποκλειστικώς) στο είδος της πληρεξουσιότητας η εκάστοτε πράξη, που αφορά η πληρεξουσιότητα. Άλλοτε πάλι, η αναφερόμενη στο νόμο ειδική πληρεξουσιότητα αφορά όχι συγκεκριμένη πράξη αλλά κατηγορία ομοειδών πράξεων.

Ακόμη, όμως, και όταν δεν υπάρχει νομοθετική κάλυψη, από την φύση της πράξης που πρόκειται να γίνει, αλλά και της όλης οικονομίας της νομοθετικής ρύθμισης, ενίοτε συνάγεται ότι επιβάλλεται «ειδική πληρεξουσιότητα». Με την έννοια ότι στο κείμενό της θα πρέπει να αναφέρεται ρητά η συγκεκριμένη πράξη.

Έτσι, γίνεται δεκτό ότι τέτοια «ειδική πληρεξουσιότητα» απαιτείται για την διενέργεια εξώδικου συμβιβασμού (άρθρο 871 Α.Κ. και άρθρο 98 Κ.Πολ. Δικ.) και αυτό διότι ο συμβιβασμός είναι μια έννοια, που έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και περιέχει διάθεση περιουσίας. Αντίθετα, κρίθηκε ορθό ότι η πληρεξουσιότητα για την αποδοχή συναλλαγματικής δεν απαιτείται να είναι ειδική. Περαιτέρω, γίνεται δεκτό στη θεωρία, ότι για την διενέργεια από τον πληρεξούσιο δικαιοπραξιών, σχετικά με την διάθεση περιουσιακών στοιχείων του αντιπροσωπευόμενου, καθώς και για τις ενοχικές δικαιοπραξίες, απαιτείται αυτές να μνημονεύονται στο κείμενο του πληρεξουσίου.

1.3 ΕΙΔΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

1.3.1 ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Δεδομένου του γεγονότος ότι η χορήγηση της πληρεξουσιότητας δεν επιφέρει οποιοδήποτε μεταβιβαστικό αποτέλεσμα, αλλά δημιουργεί συντρέχουσα απλώς αρμοδιότητα του πληρεξουσίου, συνεπάγεται ότι ο τελευταίος έχει τη δυνατότητα να παρέχει διαδοχικά περισσότερες πληρεξουσιότητες (αρμοδιότητες) στο ίδιο πρόσωπο. Είτε να καταστήσει πληρεξουσίου, του περισσότερα πρόσωπα και μάλιστα για μια ή για περισσότερες πράξεις, είτε ταυτόχρονα είτε και διαδοχικά.

Στην ανωτέρω περίπτωση γίνεται λόγος για πολλαπλή πληρεξουσιότητα, ανάλογα δε με το εάν οι περισσότεροι πληρεξούσιοι δεσμεύουν τον αντιπροσωπευόμενο με κοινές τους ενέργειες ή ο καθένας από αυτούς ξεχωριστά. Γίνεται αντίστοιχα διάκριση της πολλαπλής πληρεξουσιότητας σε συλλογική και σε πληρεξουσιότητα σε ολόκληρον. Το τι θέλει συγκεκριμένα ο πληρεξουσιοδότης, καθώς και το αν υφίσταται δυνατότητα να εμφανιστεί ένας από τους περισσότερους πληρεξουσίου εξ ονόματος και για λογαριασμό και των λοιπών, δυνάμει επιτρεπόμενης για μια τέτοια ενέργεια μεταπληρεξουσιότητας είναι βασικά ζήτημα ερμηνείας της πράξης της πληρεξουσιότητας.¹³

¹³ ΒΛ.ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ», ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ»

1.3.2 ΚΑΘ' ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ Ή ΜΕΤΑΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.

Παγίως επικρατεί στο ελληνικό αστικό δίκαιο η άποψη ότι ο χαρακτήρας και η φύση της πληρεξουσιότητας, ως εξουσία την οποία εμπιστεύεται ο αντιπροσωπευόμενος στον πληρεξούσιο για την διάπλαση των έννομων σχέσεών του, κατ' αρχήν αποκλείει την υποκατάσταση του πληρεξουσίου, εν όλω ή εν μέρει, με άλλο πρόσωπο.

Παρέκκλιση από την θεμελιώδη και βασική αυτή αρχή επιτρέπεται μόνο για λόγους, οι οποίοι προβλέπονται στον νόμο και σύμφωνα με τις διατάξεις περί εντολής. Ήτοι αν επέτρεψε την υποκατάσταση αυτή ο ίδιος ο αντιπροσωπευόμενος, αν αυτή επιβάλλεται από τις περιστάσεις, ή τέλος αν είθισται η υποκατάσταση, όπως γίνεται ορθά δεκτό όταν ο αντιπροσωπευόμενος δεν έχει συμφέρον να ζητήσει αυτοπρόσωπη ενέργεια του διορισμένου από τον ίδιο πληρεξούσιο.

Η ως άνω καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα – μεταπληρεξουσιότητα είναι δυνατό να εμφανισθεί με δύο μορφές: α) είτε ως γνήσια καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα, β) είτε ως απλή μεταπληρεξουσιότητα του αρχικού πληρεξουσίου (μερική ή ολική).¹⁴

Στην πρώτη περίπτωση ο υποκατάστατος ενεργεί απευθείας στο όνομα του κυρίου των υποθέσεων. Ενώ στην δεύτερη περίπτωση αυτός ναι μεν ενεργεί και πάλι για τον

¹⁴ ΒΛ. ΚΕΡΑΜΕΥΣ, «ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

κύριο των υποθέσεων ως πληρεξούσιος όμως (μεταπληρεξούσιος) του αρχικού πληρεξουσίου.

Η διάκριση αυτή έχει πρακτική σημασία, αναφορικά με την έκταση και την χρονική διάρκεια της εξουσίας για αντιπροσώπευση του υποκατάστατου, καθώς επίσης και για την ανάκληση της εξουσίας αυτής. Η απλή μεταπληρεξουσιότητα σε αντίθεση με την γνήσια καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα έχει σε σχέση με την αρχική πληρεξουσιότητα παρακολουθηματικό χαρακτήρα-

Όσον αφορά, δηλαδή, το θέμα της ανάκλησης, στην περίπτωση της γνήσιας καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας συνάγεται κατά κανόνα από την αρχική πληρεξουσιότητα ότι ο αρχικός πληρεξούσιος δεν έχει δικαίωμα ανάκλησης της καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας.

Εκείνο το όποιο χαρακτηρίζει την υποκατάσταση, και υπό τις δύο ως άνω μορφές με τις οποίες συναντάται, είναι ότι η εξουσία προς αντιπροσώπευση του υποκατάστατου στηρίζεται σε δύο διαδοχικές πράξεις παροχής πληρεξουσιότητας, με εν μέρει τουλάχιστον ίδιο περιεχόμενο. Με την έννοια αυτή, διακρίνεται η υποκατάσταση του απλού δι' αντιπροσώπου διορισμού πληρεξουσίου, όταν ο διορισμός αυτός δεν γίνεται με κύριο σκοπό την υποκατάσταση του αντιπροσώπου σε εξουσίες τις οποίες είχε, αλλά επειδή αυτός, είτε δεν έχει απεριόριστη εξουσία, ούτως ώστε να προβεί σε ορισμένες πράξεις.

Όπως π.χ. διαδικαστικές πράξεις, για τις οποίες είναι υποχρεωτικός ο διορισμός δικηγόρου ως δικαστικού πληρεξουσίου, είτε διότι η εντολή και πληρεξουσιότητα, την οποία είχε ο αρχικός πληρεξούσιος συνίστατο αποκλειστικά στην εξεύρεση και τον διορισμό πληρεξουσίου.

1.3.3 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΝΤΟΛΗ

Σχετικά με την διάκριση, καθώς και όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δύο αυτών δικαιοπραξιών, παρατηρητέα είναι τα ακόλουθα. Ενώ η πληρεξουσιότητα συνεπάγεται την ίδρυση μιας «προς τα έξω» και έναντι τρίτων εξουσία του πληρεξουσίου (εξουσία αντιπροσώπευσης έναντι των τρίτων), η εντολή συνεπάγεται την ίδρυση εσωτερικής σχέσης μεταξύ του κυρίου των υποθέσεων (εντολέα) και του εντολοδόχου. Βάσει της οποίας ο τελευταίος αναλαμβάνει την υποχρέωση να διεξάγει υπόθεση του πρώτου.

Η εντολή, η οποία οδηγεί στην σύσταση και στη δημιουργία ενοχής είναι ως εκ τούτου σύμβαση. Ενώ αντιθέτως η πληρεξουσιότητα είναι μονομερής δικαιοπραξία, και συγκεκριμένα είναι ανεξάρτητη από την εσωτερική σχέση, η οποία συνδέει τον πληρεξούσιο με τον πληρεξουσιοδότη. Η εντολή, τέλος, σε αντίθεση με την πληρεξουσιότητα, μπορεί να αφορά και την τέλεση καθαρά υλικών πράξεων.

1.3.4 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ 216 Α.Κ. ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.

Και η δικαστική πληρεξουσιότητα, από άποψη δομής και λειτουργίας, δε διαφέρει βασικά και ουσιωδώς από την κατ' άρθρο 216 Α.Κ. πληρεξουσιότητα. Η δικαστική πληρεξουσιότητα συνιστά την πληρεξουσιότητα στο πεδίο των διαδικαστικών πράξεων.

Ωστόσο, δεν θα πρέπει να αποκλεισθεί η εφαρμογή των περί πληρεξουσιότητας διατάξεων του Α.Κ. και επί της δικαστικής πληρεξουσιότητας, στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται κενό στην ρύθμιση των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Υπό την αυτονόητη φυσικά προϋπόθεση ότι η ανάλογη εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου δεν έρχεται σε αντίθεση με το όλο πνεύμα και την οικονομία των ρυθμίσεων του δικονομικού δικαίου.

1.4 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.

Τα άρθρα 218 έως και 221 του Α.Κ. προβλέπουν τη δυνατότητα, τις προϋποθέσεις και τον τρόπο ανάκλησης της πληρεξουσιότητας εκ μέρους του πληρεξουσιοδότη.

1.4.1 ΤΟ ΠΡΟΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΟΜΕΝΟΥ.

1) Η αρχή του ελευθέρως ανακλητού της πληρεξουσιότητας:

Η αρχή του ελευθέρως ανακλητού της πληρεξουσιότητας συνάγεται από το άρθρο 218 Α.Κ. Συγκεκριμένα, στο εδ. 1 της διάταξης αυτής προβλέπεται η ανάκληση της πληρεξουσιότητας, ως λόγος παύσης. Και στο εδ. 2 κατοχυρώνεται το δικαίωμα της ανάκλησης, ως δικαίωμα αναπαλλοτρίωτο, με τον κατ' αρχήν αποκλεισμό της δυνατότητας παραίτησης από αυτό.

Ο λόγος είναι προφανής, καθόσον η πληρεξουσιότητα είναι ένα δραστικό μέσο επέμβασης στην σφαίρα των εννόμων σχέσεων του αντιπροσωπευόμενου, λειτουργεί δε προς εξυπηρέτηση του πληρεξουσιοδότη και όχι του πληρεξουσίου.

Αν, λοιπόν, κλονιστεί η εμπιστοσύνη, η οποία στηρίζει την ιδιόμορφη αυτή σχέση, μεταξύ του αντιπροσωπευόμενου προς τον πληρεξούσιο, ή αν ο αντιπροσωπευόμενος κρίνει ότι δεν συντρέχει πλέον λόγος για την διατήρηση αυτής της εξουσίας αντιπροσώπευσης, ή εάν πάλι για οποιονδήποτε λόγο δεν επιθυμεί πλέον αυτή τη σχέση, θα πρέπει, και μάλιστα

ανεξάρτητα από τον τρόπο χορήγησης της πληρεξουσιότητας, να έχει το δικαίωμα και την ευχέρεια, μέσω της ανάκλησης, να καταργεί ή να περιορίζει (μερική ανάκληση) αυτή την σχέση. Το αντίθετο θα αποτελούσε υπέρμετρη και επαχθή δέσμευση της ελευθερίας του πληρεξουσιοδότη.¹⁵

Το δικαίωμα ανακλήσεως είναι δικαίωμα προσωπικό του εκάστοτε αντιπροσωπευόμενου. Έτσι, σωστά έχει παρατηρηθεί ότι στην περίπτωση κατά την οποία η πληρεξουσιότητα δόθηκε για το χρονικό διάστημα και μετά το θάνατο του αντιπροσωπευόμενου, τότε το δικαίωμα της ανάκλησης δεν ανήκει στην κληρονομία. Και για τον λόγο αυτό δεν περιέρχεται στον εκτελεστή της διαθήκης, αλλά στους κληρονόμους του θανόντος αντιπροσωπευόμενου, καθένας από τους οποίους μπορεί να προβεί σε ανάκληση, ανεξάρτητα από τους υπόλοιπους κληρονόμους.

Για τον ίδιο ακριβώς λόγο, σχετικά με πληρεξουσιότητα, η οποία έχει δοθεί από κοινού από περισσότερους, ο καθένας έχει δικαίωμα να προβεί σε ανάκληση για τον εαυτό του, ανεξάρτητα από τους λοιπούς. Στην δε περίπτωση της καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας, δικαίωμα ανακλήσεώς της έχει ο κύριος των υποθέσεων, όχι μόνο στην γνήσια καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα, αλλά και επί απλής μεταπληρεξουσιότητας του αρχικού πληρεξουσίου.

¹⁵ ΒΛ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

2) Τρόπος ανάκλησης της πληρεξουσιότητας:

Το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας είναι διαπλαστικό, καθόσον η άσκησή του οδηγεί στην κατάργηση της εξουσίας αντιπροσώπευσης, την οποία έχει δυνάμει της πληρεξουσιότητας ο πληρεξούσιος. Όπως τα περισσότερα διαπλαστικά δικαιώματα, ασκείται και αυτό με μονομερή δήλωση *απευθυντέα*, είτε προς τον φορέα της καταργούμενης εξουσίας, ήτοι τον πληρεξούσιο, είτε προς τον τρίτο, τον οποίο αφορά η πράξη, την οποία πρόκειται να επιχειρήσει ο πληρεξούσιος (άρθρο 219 Α.Κ.).

Με την λήψη της δήλωσης περί ανάκλησης από τον εκάστοτε αποδέκτη αυτής- με την επιφύλαξη φυσικά της διάταξης του άρθρου 221 Α.Κ.- επέρχεται η παύση της πληρεξουσιότητας. Χωρίς να απαιτείται και η γνώση του περιεχομένου της, πολύ περισσότερο δε η αποδοχή της ληψιδεούς αυτής δήλωσης εκ μέρους του αποδέκτη. Αν ο τελευταίος αμφισβητεί το κύρος της δήλωσης αυτής, τότε μπορεί απλώς να ζητήσει δικαστική αναγνώριση της ακυρότητας. Ή στην περίπτωση που αγνοήσει την ανάκληση, θεωρώντας την άκυρη, μπορεί να προβάλει την ακυρότητα της ανάκλησης σε ενδεχόμενη μελλοντική δίκη μεταξύ αυτού και του αντιπροσωπευόμενου.

Εάν, στην συνέχεια, η πληρεξουσιότητα χορηγήθηκε με δημόσια γνωστοποίηση, η ανάκληση, προκειμένου να ισχύσει έναντι πάντων, πρέπει και μπορεί να γίνει μόνο κατά τον ίδιο τρόπο. Το προαπαιτούμενο της λήψης της δήλωσης ανάκλησης, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 219 Α.Κ., το

υποκαθιστά στην περίπτωση αυτή η δημοσιότητα αυτή, η οποία είναι επαρκής για τους τρίτους, μέσω της γνωστοποίησης αυτής.

Αν η πληρεξουσιότητα δόθηκε με δημόσια γνωστοποίηση, ο αντιπροσωπευόμενος δεν δεσμεύεται να την ανακαλέσει με δήλωσή του, είτε προς τον πληρεξούσιο, είτε προς συγκεκριμένο τρίτο. Ο κίνδυνος, όμως, που διατρέχει ο αντιπροσωπευόμενος σε αυτήν την περίπτωση είναι ότι δεν καλύπτεται έναντι εκείνων των τρίτων, οι οποίοι δεν έλαβαν γνώση της ανάκλησης, και οι οποίοι συνεπώς προστατεύονται κατ' ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 221 Α.Κ.

Ο κανόνας ο οποίος ισχύει είναι ότι η δήλωση περί ανάκλησης της πληρεξουσιότητας είναι κατ' αρχήν άτυπη. Σε τύπο υποβάλλεται μόνο αν η πληρεξουσιότητα δόθηκε με συμβολαιογραφικό έγγραφο.¹⁶ Εννοείται βέβαια ότι και η προβλεπόμενη από το άρθρο 220 Α.Κ. δήλωση περί ανάκλησης, η οποία περιβάλλεται το συμβολαιογραφικό τύπο είναι απευθυντέα. Αυτό σημαίνει ότι δεν αρκεί να έχει συνταχθεί μόνο η συμβολαιογραφική πράξη της ανάκλησης αλλά και θα πρέπει να περιέλθει η δήλωση, την οποία περιέχει, στο πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, με την κοινοποίηση της προς αυτόν με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο του αντιγράφου της συμβολαιογραφικής πράξης.

Τόσο στην περίπτωση της κατ' άρθρο 220 Α.Κ. τυπικότητας για την ανάκληση της δήλωσης πληρεξουσιότητας, όσο και στην περίπτωση του ατύπου αυτής,

¹⁶ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

η ανάκληση είναι δυνατό να μην προκύπτει ευθέως από το γράμμα, δηλαδή τις λέξεις της δήλωσης (ρητή ανάκληση), αλλά να συνάγεται συμπερασματικά από την ερμηνεία των λέξεων αυτών (σιωπηρή ανάκληση).

Για παράδειγμα, σιωπηρή ανάκληση μπορεί να είναι η επιχείρηση από τον ίδιο τον αντιπροσωπευόμενο της πράξης, την οποία ανέθεσε στον πληρεξούσιο, αν η πληρεξουσιότητα αφορά μόνο την επιχείρηση αυτής της πράξης ή η ειδοποίηση του πληρεξουσίου από τον αντιπροσωπευόμενο να του επιστρέψει το έγγραφο της πληρεξουσιότητας. Ομοίως, η ανάκληση εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου της εξουσίας προς αντιπροσώπευση του μεταπληρεξουσίου, δεν συνεπάγεται απαραίτητως και ανάκληση της χορηγηθείσας στον αρχικό πληρεξούσιο εξουσίας προς αντιπροσώπευση.

Εξάλλου, δεν συντρέχει λόγος η μεταξύ του αντιπροσωπευόμενου και του πληρεξουσίου λύση της εσωτερικής τους σχέσης να ερμηνευθεί ως σιωπηρή ανάκληση και της στηριζόμενης στη σχέση αυτή πληρεξουσιότητας. Καθώς όπως προειπώθηκε η αιτία αυτή συνιστά αυτοτελή λόγο παύσης της πληρεξουσιότητας κατά το άρθρο 222 Α.Κ.

Εξαίρεση προβλέπεται μόνο, όταν προκύπτει ζήτημα εφαρμογής του άρθρου 221 Α.Κ., δεδομένου ότι η κατά τη διάταξη αυτή, η προστασία του τρίτου προϋποθέτει την παύση της πληρεξουσιότητας, όχι καθ'οποιονδήποτε τρόπο, αλλά μόνο με την ανάκλησή της. Και συνεπώς έχει πρακτική σημασία να εξακριβωθεί αν η κατάργηση της αιτίας με

ενέργεια του αντιπροσωπευόμενου, έχει ταυτόχρονα και το χαρακτήρα σιωπηρής ανάκλησης της πληρεξουσιότητας.

Ιδιαίτερη μέριμνα και βαρύτητα δίνει ο νόμος κατ' άρθρο 221 Α.Κ. για τους τρίτους εκείνους, οι οποίοι ήταν οι άμεσοι και απευθείας αποδέκτες της δήλωσης για την σύσταση πληρεξουσιότητας, ή έλαβαν απλά γνώση της χορηγηθείσας ανακοίνωσης.

Ως τέτοια ανακοίνωση θα πρέπει να θεωρηθεί, στην περίπτωση της εγγράφου πληρεξουσιότητας, και η εκ μέρους του αντιπροσώπου, ο οποίος θα ενεργεί στην περίπτωση αυτή ως άγγελος, επίδειξη στον τρίτο του πληρεξουσίου εγγράφου, που έχει στα χέρια του.

Η ρύθμιση αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι εφόσον η πληρεξουσιότητα καταστεί γνωστή στον τρίτο είτε με ξεχωριστή δήλωση είτε με ανακοίνωση και στην δικαιολογημένη εξ αυτού του λόγου πίστη του τρίτου ότι η πληρεξουσιότητα εξακολουθεί να υφίσταται. Η πίστη αυτή αίρεται, σύμφωνα με την ρητή πρόβλεψη του άρθρου 221 Α.Κ. μόνο με αντίθετη δήλωση ή ανακοίνωση της ανάκλησης της πληρεξουσιότητας προς τον τρίτο.

Αν παραλειφθεί η ενέργεια αυτή, ο τρίτος προστατεύεται, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, και θεωρεί την έναντι αυτού πράξη που επιχειρήθηκε από τον πληρεξούσιο, παρά την ανάκληση της πληρεξουσιότητας, δεσμευτική για τον αντιπροσωπευόμενο. Έτσι, η διάταξη αυτή

καθιερώνει ουσιαστικά περίπτωση φαινόμενης πληρεξουσιότητας χάριν της προστασίας των τρίτων.

Υπό το πρίσμα της παραπάνω διάταξης, καθίσταται σαφές ότι προστατευτέοι, όπως και σε κάθε περίπτωση φαινόμενης πληρεξουσιότητας, είναι μόνο οι καλόπιστοι τρίτοι, δηλαδή εκείνοι, οι οποίοι δικαιολογημένα πίστεψαν στην ως άνω φαινόμενη πληρεξουσιότητα. Όμως, ο τρίτος, προς τον οποίο παρόλο που δεν έγινε οποιαδήποτε δήλωση ή ανακοίνωση για την ανάκληση της πληρεξουσιότητας εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου, γνωρίζει ή από βαρεία αμέλεια αγνοεί την γενόμενη ανάκληση, ήτοι είναι κακόπιστος, δεν προστατεύεται από το άρθρο 221 Α.Κ.

3) Οι συνέπειες από την ανάκληση της πληρεξουσιότητας:

Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας συνεπάγεται παύση της πληρεξουσιότητας. Με την επιφύλαξη, συνεπώς, της διάταξης του άρθρου 221 Α.Κ. η μετά την παύση αυτή επιχείρηση από τον πληρεξούσιο οποιασδήποτε πράξης συνεπάγεται τις προβλεπόμενες στα άρθρα 224 και 225 Α.Κ. συνέπειες.

Η παύση της πληρεξουσιότητας με ανάκληση δεν έχει, σε αντίθεση με την κατ' άρθρο 154 Α.Κ. ακύρωση της πληρεξουσιότητας, αναδρομική ισχύ, αλλά φέρει αποτελέσματα μόνο για το μέλλον (*ex nunc*). Χρησιμεύει, κατά συνέπεια, στον αντιπροσωπευόμενο μόνο στην περίπτωση κατά την οποία ο πληρεξούσιος δεν προέβη σε

καμία ή προέβη εν μέρει μόνο στις πράξεις, τις οποίες αφορά η χορηγηθείσα πληρεξουσιότητα.

Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας, κατ' αρχήν, δεν επηρεάζει την εσωτερική σχέση πληρεξουσίου και αντιπροσωπευόμενου, εκτός κι εάν η εσωτερική σχέση είναι δεκτική λύσεως με μονομερή κατά τον ίδιο τρόπο δήλωση του κυρίου των υποθέσεων. Όπως συμβαίνει π.χ. με την εντολή κατά το άρθρο 724 Α.Κ., από την ερμηνεία δε της δήλωσης ανάκλησης της πληρεξουσιότητας, συνεπάγεται ότι με αυτή επιδιώκεται και η λύση της εσωτερικής σχέσης.

4) Αμετάκλητη πληρεξουσιότητα:

Απόκλιση από την αρχή του ελεύθερα ανακλητού της πληρεξουσιότητας επιτρέπει ο Α.Κ. με την διάταξη του εδ. 2 του άρθρου 218, μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες η πληρεξουσιότητα μεταβάλλεται λειτουργικά σε όργανο εξυπηρέτησης εν όλω ή εν μέρει των συμφερόντων του πληρεξουσίου ή τρίτων.

Ø Προϋποθέσεις παροχής αμετακλήτου πληρεξουσιότητας.

Για την έγκυρη σύσταση αμετάκλητης πληρεξουσιότητας, οι προϋποθέσεις, όπως προβλέπονται από το άρθρο 218 εδ. 2 Α.Κ. είναι α) ότι η πληρεξουσιότητα σκοπό έχει την αποκλειστική έστω και συντρέχουσα εξυπηρέτηση των συμφερόντων του πληρεξουσίου ή τρίτου και β) ότι ο

αντιπροσωπευόμενος παραιτείται υπέρ του πληρεξουσίου ή τρίτου, από το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας.¹⁷

α) Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, είναι κατεξοχήν δυσχερής η διακρίβωση πότε συντρέχουν οι όροι της εφαρμογής της. Το ζήτημα ποιου τα συμφέροντα αφορά η παροχή της πληρεξουσιότητας, ποιος δηλαδή είναι ο σκοπός της, ανάγεται κατά βάση στην αιτία της πληρεξουσιότητας για εσωτερική σχέση. Έτσι, γίνεται δεκτό ότι σκοποί που δικαιολογούν την σύσταση αμετάκλητης πληρεξουσιότητας και οι οποίοι αφορούν το συμφέρον του πληρεξουσίου ή τρίτου, είναι για παράδειγμα, η εξόφληση χρέους του αντιπροσωπευόμενου προς τον πληρεξούσιο, με την είσπραξη από τον πληρεξούσιο του ποσού εξόφλησης, ή η παροχή προς τον πληρεξούσιο του εν λόγω ποσού, λόγω δανείου ή δωρεάς. Αμετάκλητη πληρεξουσιότητα μπορεί επίσης να δοθεί από τον ένα προς τον άλλο κοινωνό για την πώληση του κοινού σε τρίτο.

Πολύ συνηθισμένη είναι στις συναλλαγές, και η παροχή αμετάκλητης πληρεξουσιότητας προς τον εργολάβο, ο οποίος αναλαμβάνει την ανέγερση πολυωρόφων οικοδομών σε οικόπεδο με αντιπαροχή, ορισμένων ποσοστών εξ αδιαιρέτου επί του οικοπέδου και των αντιστοιχούντων στα ποσοστά αυτά αυτοτελών οριζοντίων ή κάθετων ιδιοκτησιών (διαμερισμάτων). Η υπό την αίρεση της σταδιακής αποπεράτωσης του έργου παρεχόμενη πληρεξουσιότητα προς τον εργολάβο, αφορά την μεταβίβαση προς αυτόν με

¹⁷ ΒΛ. ΚΕΡΑΜΕΥΣ, «ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

αυτοσύμβαση και την πώληση σε τρίτους των διαμερισμάτων, τα οποία περιλαμβάνονται στο εργολαβικό συμβόλαιο.

Επιπλέον αρκετά συνηθισμένη είναι στην πράξη η αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, και μάλιστα σε συνδυασμό με ρήτρα αυτοσύμβασης, για τα προσύμφωνα. Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις αυτές η πληρεξουσιότητα μεταβάλλεται λειτουργικά σε μέσο του πληρεξουσίου για τον εξαναγκασμό του αντισυμβαλλόμενου, ο οποίος παρέχει με το προσύμφωνο αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, για την κατάρτιση της οριστικής σύμβασης.

Αντίθετα, παραίτηση από το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας δεν επιτρέπεται, εφόσον ο πληρεξούσιος προσδοκά, βάσει της εσωτερικής σχέσης που τον συνδέει με τον αντιπροσωπευόμενο (π.χ. σύμβαση εργασίας ή έμμισθης εντολής), ορισμένο αντάλλαγμα για την υπηρεσία του (μισθό ή προμήθεια). Στις περιπτώσεις αυτές, η πληρεξουσιότητα παρέχεται για την εξυπηρέτηση του κυρίου των υποθέσεων και δεν συνδέεται με κανένα τρόπο με την κατοχύρωση του ανταλλάγματος του πληρεξουσίου, βάσει της εσωτερικής τους σχέσης. Για την εφαρμογή, τέλος, της διάταξης του άρθρου 218 Α.Κ. απαιτείται απαραίτητα να καθίσταται η πληρεξουσιότητα, τουλάχιστον εν μέρει, μέσο εξυπηρέτησης των συμφερόντων του πληρεξουσίου.

β) Μόνη η συνδρομή της υπό α) προϋπόθεσης δεν αρκεί, για να καταστεί αυτομάτως αμετάκλητη η παρεχόμενη πληρεξουσιότητα. Για να συμβεί αυτό, απαιτείται ταυτόχρονα

και παραίτηση του αντιπροσωπευόμενου από το δικαίωμα ανάκλησής της.

Η παραίτηση αυτή γίνεται με μονομερή απευθυντέα δήλωση βουλήσεως, είτε συγχρόνως με την παροχή της πληρεξουσιότητας, ο οποίος είναι και ο πιο συνηθισμένος τρόπος, είτε και μεταγενέστερα, μπορεί να είναι και σιωπηρή, εκτός αν βέβαια η παροχή της πληρεξουσιότητας απαιτείται να περιληφθεί τύπο, οπότε αυτόν τον τύπο ακολουθεί και η παραίτηση.

Ο σκοπός και μόνο για τον οποίο έχει δοθεί η πληρεξουσιότητα, δεν αρκεί για να οδηγηθεί ο εκάστοτε ερμηνευτής στο συμπέρασμα ότι συντρέχει σιωπηρή παραίτηση από το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας. Τέτοια σιωπηρή παραίτηση θα προκύπτει κατά κανόνα από το περιεχόμενο της εσωτερικής σχέσης, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί από τα μέρη, σε συνδυασμό με έμπρακτη συμπεριφορά του αντιπροσωπευόμενου.

1.5 ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ, ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΤΑΚΛΗΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.

Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποστηριχθεί η άποψη ότι η αμετάκλητη πληρεξουσιότητα επάγεται οποιοδήποτε μεταβιβαστικό αποτέλεσμα. Και όταν ακόμη η πληρεξουσιότητα αφορά την διάθεση δικαιώματος του αντιπροσωπευόμενου, υποκείμενο του δικαιώματος εξακολουθεί να παραμένει μέχρι τη διάθεση ο αντιπροσωπευόμενος.

Έτσι, οι πιστωτές του δικαιούται να προβούν σε κατάσχεση του δικαιώματος, στην διάθεση του οποίου αφορά η ανεκκλήτως χορηγηθείσα πληρεξουσιότητα. Ούτε, εξάλλου, χάνει ο αντιπροσωπευόμενος το δικαίωμά του, ως συνέπεια της αμετάκλητης πληρεξουσιότητας, να διαθέσει έγκυρα ο ίδιος προσωπικά ή με άλλον αντιπρόσωπο, το ήδη υπάρχον δικαίωμά του. Καθόσον η πληρεξουσιότητα επάγεται σε κάθε περίπτωση τη σύσταση συντρέχουσας και όχι αποκλειστικής αρμοδιότητας του πληρεξουσίου.

Οι τυχόν για τον αντιπροσωπευόμενο συνέπειες, που είναι δυνατόν να προκύψουν, αν αυτός αγνοήσει την ανεκκλήτως χορηγηθείσα στον πληρεξούσιο εξουσία αντιπροσώπευσης, είναι μόνο ενοχικές από την εσωτερική σχέση ή ενδεχομένως από αδικοπραξία. Ουδέποτε, όμως δεν μπορεί να τεθεί θέμα κύρους της επιχειρηθείσας προσωπικά από τον ίδιο τον αντιπροσωπευόμενο πράξης, επειδή αυτή

οδήγησε σε ματαίωση του σκοπού, για τον οποίο δόθηκε η αμετάκλητη πληρεξουσιότητα.¹⁸

Το βασικό αποτέλεσμα, το οποίο επάγεται η έγκυρα χορηγηθείσα αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, είναι ότι αποστερεί τον αντιπροσωπευόμενο από το δικαίωμά του ανάκλησης της πληρεξουσιότητας. Τυχόν ανάκληση από αυτόν δεν επιφέρει παύση της πληρεξουσιότητας. Ο πληρεξούσιος μπορεί, συνεπώς, αν αγνοεί την ανάκληση, να προβεί έγκυρα στην πράξη, την οποία αφορά η ανεκκλήτως χορηγηθείσα σε αυτόν πληρεξουσιότητα.

Αν εξάλλου, συνέπεια της ανακλήσεως της πληρεξουσιότητας, κλονισθεί η εμπιστοσύνη των τρίτων, με τους οποίους πρόκειται να συναλλαχθεί ο πληρεξούσιος, γίνεται δεκτό και μάλιστα ορθά, ότι ο αντιπροσωπευόμενος έχει αγωγήμη υποχρέωση από την εσωτερική σχέση, η οποία δικαιολογεί την αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, να παράσχει εκ νέου την πληρεξουσιότητα. Χωρίς να αποκλείεται βεβαίως περαιτέρω και αξίωση αποζημίωσης, ως συνέπεια της παράβασης υποχρέωσης από την εσωτερική σχέση.

¹⁸Βλ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ».

1.6 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΙ ΠΑΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.

Όπως η ρύθμιση των άρθρων 218-221 Α.Κ. έτσι και η ρύθμιση των άρθρων 222-223 αφορά την παύση της πληρεξουσιότητας. Πέρα όμως από τους ρητώς αναφερόμενους στο νόμο λόγους παύσης της πληρεξουσιότητας, οι οποίοι θα αναλυθούν παρακάτω λεπτομερώς, υφίστανται και ορισμένοι άλλοι λόγοι, οι οποίοι γίνονται δεκτοί στη θεωρία και στην πράξη, ως λόγοι παύσης της πληρεξουσιότητας, μολονότι δεν προβλέπονται ρητά στον νόμο. Συνολικά, οι λόγοι παύσης της πληρεξουσιότητας, τόσο αυτοί που προβλέπονται στον Α.Κ., όσο και εκείνοι που έχουν γίνει δεκτοί στη θεωρία είναι οι ακόλουθοι¹⁹ :

α) Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας που γίνεται με μονομερή δήλωση προς τον πληρεξούσιο ή τους τρίτους. (άρθρα 218-221 Α.Κ.)

β) Ο θάνατος του αντιπροσωπευόμενου ή του πληρεξούσιου εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο. (άρθρο 223 Α.Κ.)

γ) Η λήξη της έννομης σχέσης πάνω στην οποία στηρίζεται η πληρεξουσιότητα. (άρθρο 222 Α.Κ.)

δ) Η παραίτηση του πληρεξούσιου που γίνεται με μονομερή δήλωση στον αντιπροσωπευόμενο.

ε) Η επερχόμενη ανικανότητα για δικαιοπραξία, είτε του πληρεξούσιου είτε του αντιπροσωπευόμενου και

¹⁹ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

στ) Η δικαστική απόφαση με την οποία ακυρώνεται το πληρεξούσιο έγγραφο.

α. Παύση της εσωτερικής σχέσης.

Εν πρώτης και κατά το άρθρο 222 Α.Κ. ο νομοθετικός λόγος, για το οποίο η διάρκεια της πληρεξουσιότητας εξαρτάται από τη διάρκεια της έννομης σχέσης, η οποία αποτελεί και την αιτία της πληρεξουσιότητας, θα πρέπει να αναζητηθεί προφανώς στην σκέψη ότι η πληρεξουσιότητα δίδεται ως μέσον για την λειτουργία της εσωτερικής σχέσης, για την πραγμάτωση του σκοπού της. Αν η σχέση αυτή έληξε, τότε δεν υπάρχει λόγος ύπαρξης, κατά την άποψη του νομοθέτη, της πληρεξουσιότητας, εκτός κι εάν στην συγκεκριμένη εκάστοτε περίπτωση, «συνάγεται το αντίθετο».²⁰

Ο νόμος αναφέρει ενδεικτικά ορισμένες συμβάσεις, ως αιτία της πληρεξουσιότητας (σύμβαση εντολής, εταιρίας, μίσθωσης εργασίας). Συνήθως βέβαια, η έννομη σχέση, η οποία στηρίζει την πληρεξουσιότητα, είναι συμβατική, ωστόσο δεν θα πρέπει να αποκλείσουμε, ως αιτία της πληρεξουσιότητας που να μην στηρίζεται σε σύμβαση, αλλά σε μια απλή σχέση, όπως είναι και η σχέση εργασίας ή η εν τοις πράγμασι εταιρία. Περαιτέρω, γίνεται παγίως δεκτό ότι και σχέσεις του οικογενειακού δικαίου, όπως αυτή που πηγάζει από το γάμο ή την επιτροπεία, μπορούν υπό την προϋπόθεση ότι αποτελούν την αποκλειστική βάση για την χορήγηση της πληρεξουσιότητας σε τρίτο, να θεωρηθούν ως

²⁰ ΒΛ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

αιτία, η παύση της οποίας επιφέρει κατ' άρθρο 222 Α.Κ. και παύση της πληρεξουσιότητας.²¹

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις η παύση της εσωτερικής σχέσης επιδρά αυτόματα, τουλάχιστον κατ' αρχήν, και επί της πληρεξουσιότητας, και συνεπιφέρει παύση και της πληρεξουσιότητας και συγκεκριμένα από τον χρόνο από τον οποίο θεωρείται καταργηθείσα η εσωτερική σχέση. Η ρύθμιση αυτή κατακρίνεται στη θεωρία, κατά το ότι διασπά κατά τρόπο επικίνδυνο για τους τρίτους την αρχή του αφηρημένου της πληρεξουσιότητας. Ακριβώς για τον λόγο αυτό, επιχειρείται στη θεωρία ερμηνεία του άρθρου 222 Α.Κ. κατά τρόπο, που να εξασφαλίζει όσο τον δυνατόν καλύτερα, τα συμφέροντα των καλόπιστων τρίτων.

Συγκεκριμένα, όταν η λύση της εσωτερικής σχέσης επέρχεται μονομερώς από τον αντιπροσωπευόμενο, με την άσκηση από αυτόν ενός διαπλαστικού δικαιώματος, όπως π.χ. υπαναχώρηση, καταγγελία, ή ειδικά για την εντολή κατ' άρθρο 724 Α.Κ. ανάκληση, μια τέτοια ενέργεια του αντιπροσωπευόμενου θα έχει κατά κανόνα την έννοια της σιωπηρής ανάκλησης και της πληρεξουσιότητας.

Συνεπώς, για τους τρίτους, οι οποίοι έλαβαν γνώση της πληρεξουσιότητας με δήλωση ή ανακοίνωση του αντιπροσωπευόμενου προς αυτούς, λειτουργεί πλέον ο προστατευτικός κανόνας του άρθρου 221 Α.Κ. Το ίδιο θα πρέπει να γίνει δεκτό και στην λύση της εσωτερικής σχέσης με αντίθετη ενέργεια (*actus contrarius*). Αν, εξάλλου, δεν

²¹ ΒΛ. ΜΑΝΕΣΗΣ, «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι».

συνάγεται ερμηνευτικά στις ως άνω περιπτώσεις και ανάκληση της πληρεξουσιότητας, τότε λειτουργεί η επιφύλαξη του διάταξης του άρθρου 222 Α.Κ. («εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο») και δεν δημιουργείται και πάλι πρόβλημα για τους τρίτους, εφόσον η πληρεξουσιότητα συνεχίζεται και επιβιώνει έναντι της εσωτερικής σχέσης.

Για την παύση της θα απαιτείται κατ' ακολουθία ανάκληση, οπότε θα πρέπει να ισχύσει και πάλι προς προστασία των τρίτων το άρθρο 221 Α.Κ. Αν δε ο πληρεξούσιος λύει την μονομερή σχέση, με μονομερή ενέργειά του, μια τέτοια πράξη του υποδηλώνει και τη θέλησή του να απέχει από οποιαδήποτε ενέργεια αντιπροσώπευσης του κυρίου των υποθέσεων, οπότε πρακτικά δεν υφίσταται πρόβλημα διακινδύνευσης των συμφερόντων τρίτων. Απομένουν, συνεπώς, βασικά μόνο οι περιπτώσεις της λύσης της εσωτερικής σχέσης λόγω θανάτου ή άλλης σημαντικής νομικά μεταβολής στο πρόσωπο κάποιου από τα υποκείμενα της σχέσης αυτής, οπότε συντρέχει αυτοτελής λόγος παύσης της πληρεξουσιότητας (άρθρο 223 Α.Κ.). Τόσο όμως κατά το άρθρο 223 Α.Κ. όσο και κατ' άρθρο 222 Α.Κ. η παύση της πληρεξουσιότητας επέρχεται μόνο αν δεν συνάγεται το αντίθετο.²²

Η ευρύτατη αυτή ρήτρα, η οποία έχει χαρακτήρα καθαρά ερμηνευτικό, παρέχει πρόσφορο έδαφος, για την προστασία των συμφερόντων των καλόπιστων τρίτων, οι οποίοι έλαβαν γνώση της πληρεξουσιότητας με δήλωση ή ανακοίνωση του

²² ΒΛ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

αντιπροσωπευόμενου προς αυτούς. Όπως γίνεται δεκτό, δεν είναι ανάγκη να δηλωθεί αυτό από τον αντιπροσωπευόμενο, αλλά μπορεί να συνάγεται από την ερμηνεία και συμπερασματικά ή από τις περιστάσεις.

β. Θάνατος ή επιγενόμενη ανικανότητα για δικαιοπραξία του αντιπροσωπευόμενου ή του πληρεξουσίου.

β.1) Ο θάνατος του πληρεξουσίου ή του αντιπροσωπευόμενου προβλέπεται στον νόμο, ως αυτοτελής λόγος παύσης της πληρεξουσιότητας (άρθρο 223 Α.Κ.), ανεξαρτήτως αν επιφέρει η μη παύση και της εσωτερικής σχέσης. Με το θάνατο εξομοιώνεται, επίσης, σύμφωνα με την γενική διάταξη του άρθρου 48 Α.Κ., και η τελεσιδίκως κηρυχθείσα αφάνεια. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 223 Α.Κ. συνέπεια εφαρμόζεται τέλος και επί νομικών προσώπων. Η διάλυση του νομικού προσώπου αποτελεί κατά την ratio της διάταξης αυτής, γεγονός αντίστοιχο προς το θάνατο των φυσικών προσώπων, το οποίο ομοίως επιφέρει παύση της πληρεξουσιότητας.²³

Θα πρέπει μάλιστα να γίνει δεκτό ότι η πληρεξουσιότητα δεν υφίσταται κατά το στάδιο της εκκαθάρισης, ούτε καν σε περιορισμένο στάδιο για τις ανάγκες της εκκαθάρισης, δεδομένου ότι αποκλειστική αρμοδιότητα και μάλιστα εντός αυστηρών προδιαγεγραμμένων πλαισίων αποκτούν οι εκκαθαριστές.

²³ ΒΛ. ΜΑΝΕΣΗΣ, «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι».

Ο νόμος προβλέπει παύση της πληρεξουσιότητας και στην περίπτωση επιγενόμενης ανικανότητας για δικαιοπραξία, είτε του πληρεξουσίου είτε του αντιπροσωπευόμενου. Εδώ υπάγεται, αναμφισβήτητα, η πλήρης δικαιοπρακτική ανικανότητα, αλλά και η περιορισμένη, εκτός αν αυτή αφορά πράξεις, τις οποίες θα μπορούσε έγκυρα να επιχειρήσει ο περιορισμένα ικανός αυτοπροσώπως και χωρίς την ανάγκη τήρησης διατυπώσεων.

Βασικό επιχείρημα (άρθρο 213 Α.Κ.) υπέρ της διατήρησης της ισχύος της πληρεξουσιότητας, είναι ότι αν ο πληρεξούσιος, που αρχικά έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, καταστεί μετέπειτα περιορισμένα ικανός, αυτό δεν θα πρέπει να θεωρηθεί σημαντικό, γιατί ο αντιπροσωπευόμενος, ο οποίος παρέχει την πληρεξουσιότητα σε περιορισμένα ικανό κατ' άρθρο 213 Α.Κ., έχει πλήρη επίγνωση της κατάστασης αυτής και τον εμπιστεύεται.

Αν πάντως, ο αντιπροσωπευόμενος, μολονότι έλαβε γνώση του περιορισμού της δικαιοπρακτικής ικανότητας²⁴ του πληρεξουσίου του, και παρόλα αυτά του επέτρεψε να τον αντιπροσωπεύει ελεύθερα, τότε πρόκειται ασφαλώς για δεσμευτική για τον αντιπροσωπευόμενο ανοχή της πληρεξουσιότητας, σε όλη την έκταση που αυτή εφαρμόστηκε.

Εκτός από τους παραπάνω λόγους, παύση της πληρεξουσιότητας συνεπάγεται και η πτώχευση του αντιπροσωπευόμενου, εφόσον η πληρεξουσιότητα αφορά στοιχεία της πτωχευτικής του περιουσίας. Κι τούτο διότι,

²⁴ ΒΛ. ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

εφόσον ο πτωχεύσας στερείται πλέον της εξουσίας διαχειρίσεως και διάθεσης της πτωχευτικής περιουσίας, δεν είναι δυνατόν να διατηρείται και η έχουσα παρακολουθηματικό χαρακτήρα συντρέχουσα απλώς αρμοδιότητα του πληρεξουσίου, ενώ αποκλειστική αρμοδιότητα αποκτά πλέον ο σύνδικος της πτώχευσης.

Αντιθέτως, η πτώχευση του πληρεξουσίου δεν συνεπάγεται και παύση της πληρεξουσιότητας, εκτός αν αυτή έχει δοθεί για την κατοχύρωση περιουσιακού δικαιώματος του πληρεξουσίου, το οποίο υπάγεται στην πτωχευτική περιουσία του. Οπότε η πτώχευση παρακολουθεί την τύχη αυτού του δικαιώματος, το οποίο περιέχεται στην αποκλειστική διοίκηση του συνδίκου πτώχευσης.

Στην καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα (μεταπληρεξουσιότητα), ο θάνατος ή η δικαιοπρακτική ανικανότητα του αντιπροσωπευόμενου επιφέρει σε κάθε περίπτωση παύση και της αρχικής και της καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας. Ο θάνατος ή η δικαιοπρακτική ανικανότητα του πληρεξουσίου επιφέρει παύση και της καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας, μόνο στην απλή μεταπληρεξουσιότητα του αρχικού πληρεξουσίου, όχι όμως και στην γνήσια καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα.

Στην περίπτωση, τέλος, του θανάτου ή της επιγενόμενης ανικανότητας του μεταπληρεξουσίου, παύει μεν η εξουσία αντιπροσώπευσης του, αλλά παραμένει ανεπηρέαστη η αρχική πληρεξουσιότητα, εφόσον αυτή εξακολουθεί να υφίσταται. Στην πολλαπλή εξάλλου πληρεξουσιότητα, ο θάνατος ή η

ανικανότητα για δικαιοπραξία ενός των πληρεξουσίων, συνεπάγεται και την παύση της πληρεξουσιότητας και των υπολοίπων μόνο στην περίπτωση της συλλογικής πληρεξουσιότητας, εκτός αν από την ερμηνεία της πληρεξουσιότητας προκύπτει το αντίθετο, ότι δηλαδή οι υπόλοιποι πληρεξούσιοι μπορούν να εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν από κοινού τον κύριο των υποθέσεων.

Ο θάνατος ή η επιγενόμενη ανικανότητα προς δικαιοπραξία του αντιπροσωπευόμενου ή του αντιπροσώπου επιφέρει παύση της εξουσία αντιπροσώπευσης και επί νόμιμη αντιπροσωπείας, δυνάμει ρητής διάταξης για κάθε κατηγορία νομίμου αντιπροσώπου ή κατά το πνεύμα της σχετικής ρύθμισης. Η διάταξη του άρθρου 223 Α.Κ. είναι εξάλλου ανεφάρμοστη σε περίπτωση θανάτου ή επιγενόμενης δικαιοπρακτικής ανικανότητας του φυσικού προσώπου, το οποίο έδωσε την πληρεξουσιότητα, με την ιδιότητα ως οργάνου του νομικού προσώπου.

β2) Η κατά το άρθρο 223 Α.Κ. παύση της πληρεξουσιότητας επέρχεται «εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο» από την ιδρυτική πράξη της πληρεξουσιότητας, ρητά ή σιωπηρά. Όσον αφορά την πληρεξουσιότητα, για την οποία απαιτείται η τήρηση τύπου, πρέπει η αντίθετη προς το άρθρο 223 Α.Κ. ρύθμιση, να στηρίζει στην περιβληθείσα το απαιτούμενο τύπο πληρεξουσιότητας.²⁵

Αυτό που παρουσιάζει πρακτικό ενδιαφέρον, είναι η συνεχιζόμενη μετά θάνατο του αντιπροσωπευόμενου

²⁵ ΒΛ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

πληρεξουσιότητα. Στην πράξη το πιο σύνηθες είναι να δίδεται η προς το συμφέρον του πληρεξουσίου αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, και για το χρονικό διάστημα μετά το θάνατο. Όμως, από το αμετάκλητο της χορηγηθείσας πληρεξουσιότητας δεν συνάγεται αναγκαία, σε όλες τις περιπτώσεις, ότι η πληρεξουσιότητα συνεχίζεται και μετά το θάνατο. Απλώς τότε το αμετάκλητο συνεκτιμάται ως άνω από τα στοιχεία, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν τον ερμηνευτή στην άποψη ότι η πληρεξουσιότητα εξακολουθεί να υφίσταται και μετά το θάνατο του αντιπροσωπευόμενου. Η χρησιμότητα της πληρεξουσιότητας, η οποία συνεχίζεται και μετά το θάνατο του αντιπροσωπευόμενου, δεν περιορίζεται, όμως, μόνο σε περιπτώσεις που χορηγείται για κατοχύρωση περιουσιακού δικαιώματος του πληρεξουσίου.

Και όταν πρόκειται για απλή διαχείριση των υποθέσεων του αντιπροσωπευόμενου, είναι δυνατόν να συνεπάγεται από την πράξη της πληρεξουσιότητας ότι ο θάνατος του αντιπροσωπευόμενου δεν επιφέρει παύση. Όμως, οι κληρονόμοι του κυρίου των υποθέσεων, τους οποίους αντιπροσωπεύει ο πληρεξούσιος με το θάνατο του πληρεξουσίου του, μπορούν να ανακαλέσουν την πληρεξουσιότητα, ελεύθερα αν μεν αυτή είναι ανακλητή, για δε σπουδαίο λόγο αν αυτή είναι αμετάκλητη.

Πέραν, όμως από την περίπτωση που προβλέπεται από την ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 223 Α.Κ., για την μετά θάνατο πληρεξουσιότητα, υπάρχουν περιπτώσεις οι οποίες προβλέπονται από τον νόμο. Αυτό ορίζεται ρητά στην διάταξη

του άρθρου 18§3 του Ν. 5325/1932 «περί συναλλαγματική και γραμματίου σε διαταγή» ότι «η εντολή η περιεχόμενη εν τη λόγω της πληρεξουσιότητας οπισθογραφησει δεν περατούται δια του θανάτου του εντολέως ή της επιγενόμενης ανικανότητας αυτού».

Εξάλλου, οι διατάξεις των άρθρων 727 και 774 Α.Κ., με τις οποίες επιδιώκεται να αποφευχθεί ο κίνδυνος, ο οποίος δημιουργείται για τα συμφέροντα του κυρίου των υποθέσεων, σε περίπτωση θανάτου του εντολοδόχου ή του διαχειριστή εταίρου, θα έχαναν σημαντικό μέρος της αξίας τους, αν στο προσωρινό συνεχιστή της διαχείρισης των υποθέσεων, κληρονόμο του εντολοδόχου ή του διαχειριστή εταίρου δεν αναγνωρίζονταν για τις ανάγκες της προσωρινής αυτής διαχείρισης η δυνατότητα αντιπροσώπευσης του κυρίου των υποθέσεων, με την προϋπόθεση βέβαια ότι τέτοια είχε και ο κληρονομούμενος.²⁶

Διαφορετική, εν μέρει, σύμφωνα με τα παραπάνω, από την συνεχιζόμενη πληρεξουσιότητα μετά το θάνατο του αντιπροσωπευόμενου, είναι «η πληρεξουσιότητα μεταθανάτιας ενέργειας» εκείνη δηλαδή, η οποία παρέχεται, για να ισχύσει αμέσως μετά το θάνατο του πληρεξουσιοδότη. Είναι δυνατόν να επιδιώκεται με αυτή η διαχείριση εν όλω ή εν μέρει της περιουσίας του πληρεξουσιοδότη, και μάλιστα για το χρονικό διάστημα αμέσως μετά το θάνατο, μέχρι την οριστική νομιμοποίηση των κληρονόμων, ή η διεκπεραίωση

²⁶ ΒΛ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

συγκεκριμένων υποθέσεων, όπως η εξόφληση χρέους του πληρεξουσιοδότη ή η τακτοποίηση άλλων εκκρεμοτήτων.

Επίσης, μπορεί με αυτή, να επιδιώκονται περιουσιακές επιδόσεις προς τρίτους, οι οποίες συνήθως ανατίθενται σε πρόσωπα εμπιστοσύνης του πληρεξουσιοδότη. Είναι εμφανές ότι με την πληρεξουσιότητα αυτή επιδιώκονται σκοποί, οι οποίοι ανάγονται στο χώρο του κληρονομικού δικαίου, όπου οι περισσότερες διατάξεις είναι αναγκαστικού δικαίου. Ο κίνδυνος καταστρατήγησης των διατάξεων αυτών με την πληρεξουσιότητα μεταθανάτιας ενέργειας, θεωρείται πρόβλημα του κύρους του είδους της πληρεξουσιότητας αυτής.

Το πρόβλημα αυτό όμως, όπως και κάθε πρόβλημα καταστρατήγησης νόμου, δεν επιδέχεται ενιαία λύση. Η ακυρότητα υφίσταται μόνο, όταν η μεθόδευση της πληρεξουσιότητας μεταθανάτιας ενέργειας οδηγεί πρακτικά σε ανατροπή των κανόνων αναγκαστικού δικαίου, όπως π.χ. αυτός που απαγορεύει τις κληρονομικές συμβάσεις. Ειδικότερα, όσον αφορά την προστασία των νομίμων μεριδιούχων στην πληρεξουσιότητα μεταθανάτιας ενέργειας, αυτή εξασφαλίζεται με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων υπέρ των νομίμων μεριδιούχων.²⁷

Τέλος, άλλοι λόγοι πέραν από τους νομίμως προβλεπόμενους στις διατάξεις των άρθρων 222-223 Α.Κ. λόγους παύσης της πληρεξουσιότητας, είναι ορισμένοι γενικοί λόγοι, όπως όταν παρέλθει η προθεσμία ή πληρωθεί η διαλυτική αίρεση ή ματαιωθεί η αναβλητική αίρεση, υπό την

²⁷ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

οποία αυτή τελούσε ή εκπληρώθηκε ο σκοπός, για τον οποίο αυτή χορηγήθηκε ή καταστεί αυτή η εκπλήρωση αδύνατη.

Παγίως γίνεται δεκτό, ότι η πληρεξουσιότητα παύει και με παραίτηση του αντιπροσώπου. Η αναγνώριση της παραίτησης του πληρεξουσίου, ως λόγου παύσης της πληρεξουσιότητας επιβάλλεται για την διασφάλιση της αυτονομίας της βούλησής του, όπως ακριβώς αυτό προβλέπεται και σε άλλες περιπτώσεις, κατά τις οποίες συνίσταται δικαίωμα υπέρ προσώπου και χωρίς την σύμπραξη αυτού.

1.7 ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΥΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.

Αν μετά την παύση της πληρεξουσιότητας ο πληρεξούσιος προβεί εν αγνοία του ή εν γνώσει του στη επιχείρηση των πράξεων, ο νόμος προβλέπει τις έννομες συνέπειες από την τέλεσή τους, στις διατάξεις των άρθρων 224-225 Α.Κ.

Σε γενικές γραμμές, η δικαιοπραξία που επιχειρείται μετά την παύση της πληρεξουσιότητας ή έξω από τα όρια της εξουσίας, που είχε δοθεί στον αντιπρόσωπο, είναι ισχυρή και δεσμεύει τον αντιπροσωπευόμενο, εφόσον ενεργήθηκε από τον πληρεξούσιο, χωρίς να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας. Εάν ο πληρεξούσιος γνώριζε, ο αντιπροσωπευόμενος έχει δυνατότητα, είτε να εγκρίνει εκ των υστέρων τη δικαιοπραξία αυτή και να αποδεχθεί να επαχθούν τα αποτελέσματά της στο πρόσωπό του, είτε να αρνηθεί αυτή τη δικαιοπραξία και να απαιτήσει αποζημίωση από τον αντιπρόσωπο.

Η διάρθρωση των ρυθμίσεων των άρθρων 224 και 225 του Α.Κ. στηρίζεται στην γνώση ή την άγνοια της παύσης της πληρεξουσιότητας α) εκ μέρους του πληρεξουσίου και β) εκ μέρους του τρίτου. Ειδικότερα, αν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας, τότε αυτός δεν κρίνεται ότι πρέπει να προστατευτεί και συνεπώς δεν συντρέχει λόγος δέσμευσης του αντιπροσωπευόμενου, εφόσον και ο πληρεξούσιος δεν διατρέχει στην περίπτωση αυτή τον κίνδυνο να εφαρμοστούν εις βάρος του οι διατάξεις των

άρθρων 231 και 234 Α.Κ. Αν όμως ο τρίτος ούτε γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας, γίνεται η ακόλουθη διάκριση :

α) Αν ο πληρεξούσιος δεν γνώριζε την παύση της πληρεξουσιότητας, τότε δεσμεύεται ο αντιπροσωπευόμενος, σαν να υπήρχε πληρεξουσιότητα.

β) Αν ο πληρεξούσιος γνώριζε την παύση της πληρεξουσιότητας, τότε ο αντιπροσωπευόμενος έχει την ευχέρεια είτε 1) να μην επικαλεστεί την παύση της πληρεξουσιότητας και να εκτελέσει την καταρτισθείσα δικαιοπραξία από τον πληρεξούσιο του, μετά την παύση της πληρεξουσιότητας, εγκρίνοντας την έτσι σιωπηρά, είτε 2) να επικαλεστεί την παύση της πληρεξουσιότητας, οπότε ναι μεν δεν δεσμεύεται, ενδέχεται όμως να υποχρεωθεί από τις περιστάσεις σε εύλογη αποζημίωση, αν μπορούσε να είχε γνωστοποιήσει έγκαιρα την παύση της πληρεξουσιότητας.

Οι διατάξεις των άρθρων 224 και 225 Α.Κ. δεν είναι δεκτικές ανάλογης εφαρμογής και στην νόμιμη αντιπροσωπεία, δεδομένου ότι ο νόμιμα αντιπροσωπευόμενος δεν συντελεί ο ίδιος στην ίδρυση της εξουσίας αντιπροσώπευσης, επί της οποίας δίνουν πίστη (Α.Κ. 224) ο πληρεξούσιος και ο τρίτος.

Αντίθετα, δεκτικές ανάλογης εφαρμογής είναι οι διατάξεις 224 και 225 Α.Κ. στα όργανα των νομικών προσώπων μετά την παύση της ανατιθέμενης σε αυτά εξουσίας για την οργανική εκπροσώπηση, εφόσον η ίδρυση της εν λόγω εξουσίας στηρίζεται, όπως και στην εκούσια αντιπροσωπεία,

στην οικεία απόφαση του οργάνου αυτού, η οποία εκδηλώνει και την βούληση του νομικού προσώπου.

1. Ειδικότερα, η Α.Κ. 224

Η εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 224 Α.Κ. προϋποθέτει την παύση της πληρεξουσιότητας για οποιονδήποτε λόγο εκτός από την ανάκληση του άρθρου 221 Α.Κ.: αν η πληρεξουσιότητα παρασχεθεί με δήλωση προς τον τρίτο ή ανακοινώθηκε από τον αντιπροσωπευόμενο στον τρίτο, τότε η παύση της πληρεξουσιότητας με ανάκληση δεν ισχύει έναντι αυτού, εφόσον η ανάκληση δεν έγινε με δήλωση σ' αυτόν και αυτός δεν γνωρίζει ή δεν αγνοεί από βαρεία αμέλεια ότι η πληρεξουσιότητα ανακλήθηκε. Δεν έχει καμία σημασία στη περίπτωση η γνώση ή η άγνοια της παύσης εκ μέρους του πληρεξουσίου, όπως και στην διάταξη του άρθρου 224 Α.Κ. Η εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 221 Α.Κ. αποκλείει την εφαρμογή της Α.Κ. 224.²⁸

Η διάταξη του άρθρου 224 Α.Κ. προϋποθέτει περαιτέρω, αλλά και αρκείται στην άγνοια του πληρεξουσίου, χωρίς να εξετάζεται αν αυτή είναι ή δεν είναι συγγνωστή. Ο νόμος δεν εξομοιώνει την γνώση με την υπαίτια άγνοια. Η ορθή αυτή γραμματική ερμηνεία της διάταξης, η οποία γίνεται παγίως δεκτή, λειτουργεί σε τελική ανάλυση υπέρ του καλόπιστου τρίτου, αφού οδηγεί στη δέσμευση του αντιπροσωπευόμενου, ανεξάρτητα από το πταίσμα ή μη του πληρεξουσίου του, το οποίο έχει σημασία μόνο στη μεταξύ τους εσωτερική σχέση.

²⁸ ΒΛ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

Αντίθετα από ό, τι συμβαίνει με τον πληρεξούσιο, ο τρίτος δεν αρκεί να αγνοεί απλώς την παύση της πληρεξουσιότητας. Για την εφαρμογή του άρθρου 224 Α.Κ. θα πρέπει η άγνοια του να είναι συγγνωστή. Αν ο τρίτος επέδειξε και ελαφρά έστω αμέλεια και πίστεψε εξ αυτού ακριβώς του λόγου ότι εξακολουθούσε να υφίσταται η πληρεξουσιότητα, ενώ αυτή είχε παύσει, δεν δεσμεύεται ο αντιπροσωπευόμενος.

Εφόσον συντρέχουν όλες οι ανωτέρω προϋποθέσεις, ο νόμος αρκείται στην απλή φαινόμενη πληρεξουσιότητα, σύμφωνα με την οποία δίδουν πίστη, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, ο πληρεξούσιος και ο καλόπιστος τρίτος. Η ιδιαίτερη αυτή φαινόμενη πληρεξουσιότητα οδηγεί σε δέσμευση του αντιπροσωπευόμενου ή σε περίπτωση παύσης της πληρεξουσιότητας με το θάνατο του αντιπροσωπευόμενου των καθολικών διαδόχων του, σαν να υπήρχε πράγματι πληρεξουσιότητα.

2. Ειδικότερα η διάταξη του άρθρου 225 Α.Κ.

Σε αντίθεση με τη διάταξη του άρθρου 224 Α.Κ. και αυτά που προβλέπει, η Α.Κ. 225 προϋποθέτει γνώση της παύσης της πληρεξουσιότητας εκ μέρους του πληρεξουσίου. Με την γνώση αυτή δεν εξομοιώνεται η υπαίτια άγνοια. Σε περίπτωση άγνοιας του πληρεξουσίου, έστω και υπαίτιας, εφαρμοστέα είναι η διάταξη του άρθρου 224 Α.Κ.

Αν συντρέχει αυτή η βασική προϋπόθεση του άρθρου 225 Α.Κ., ο αντιπροσωπευόμενος δε δεσμεύεται από την ενέργεια του ψευδοαντιπροσώπου του, εκτός αν προβεί σε έγκριση κατ’

εφαρμογή των άρθρων 229 και 233 Α.Κ. Οι συνέπειες των πράξεων που θα επιχειρήσει ο κακόπιστος πληρεξούσιος επ' ονόματι του αντιπροσωπευόμενου, μετά την παύση της πληρεξουσιότητας, είναι αυτές οι οποίες προβλέπονται στα άρθρα 229 επ. Α.Κ., εκτός μόνο από μια εξαίρεση για χάρη της προστασίας των τρίτων.

Η εξαίρεση αυτή συνίσταται στην περίπτωση που ο τρίτος ούτε γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας, τότε μπορεί να αξιώσει εύλογη, κατά τις περιστάσεις, αποζημίωση από τον αντιπροσωπευόμενο, αν ο τελευταίος μπορούσε να γνωστοποιήσει στον τρίτο την παύση της πληρεξουσιότητας. Το ζήτημα, αν ο αντιπροσωπευόμενος είχε τη δυνατότητα να προβεί σε αυτή την γνωστοποίηση είναι πραγματικό, και εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων της καλής πίστης, των συναλλακτικών ηθών και των περιστάσεων, που συνοδεύουν την μεταξύ του τρίτου και του αντιπροσωπευόμενου έννομη σχέση.

Η κατά το άρθρο 225 Α.Κ. καταβολή εύλογης αποζημίωσης στον τρίτο δεν είναι υποχρεωτική αλλά δυνητική. Εξαρτάται και αφήνεται στην κρίση του Δικαστηρίου, εκτιμώντας τις κατά περίπτωση περιστάσεις. Βασική προϋπόθεση (περίσταση) είναι ότι ο τρίτος δεν μπόρεσε να ικανοποιήσει τις αξιώσεις των άρθρων 231 και 234 Α.Κ. κατά του κακόπιστου ψευδοαντιπροσώπου.

Περαιτέρω, λαμβάνονται υπόψη ξεχωριστά για κάθε υπόθεση, όπως και σε κάθε περίπτωση επιδίκασης ευλόγου αποζημίωσης, ο βαθμός της αμέλειας του

αντιπροσωπευόμενου, η οικονομική κατάσταση των μερών ή η έκταση της ζημίας του δικαιούχου. Πολύ σωστά εξάλλου γίνεται δεκτό ότι η κατά το άρθρο 225 Α.Κ. ζημία πρέπει να αποκατασταθεί, την οποία υπέστη ο καλόπιστος τρίτος, επειδή ακριβώς πίστεψε ότι ο πληρεξούσιος είχε ακόμη πληρεξουσιότητα, δηλαδή το αρνητικό διαφέρον. Η εύλογη αποζημίωση δεν καλύπτει, ωστόσο, κατ' ανάγκη ολόκληρο το αρνητικό διαφέρον και το ποσό της αποζημίωσης το καθορίζει βάσει των εκτεθέντων ήδη κριτηρίων το Δικαστήριο.

3. Δικονομικά ζητήματα

Η διάταξη του άρθρου 224 Α.Κ. αποτελεί εξαίρεση του κανόνα, ο οποίος καθιερώνεται στα άρθρα 229 επ. Α.Κ. και αφορά την μη δέσμευση του αντιπροσωπευόμενου από τις ενέργειες του ενεργούντος, χωρίς εξουσία αντιπροσώπευσης, αντιπροσώπου. Έτσι, αυτός ο οποίος επικαλείται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 224 Α.Κ., την δεσμευτικότητα της δικαιοπραξίας του αντιπροσώπου μετά την παύση της πληρεξουσιότητας, οφείλει να επικαλεσθεί και να αποδείξει τη βασική προϋπόθεση εφαρμογής της εν λόγω διάταξης, δηλαδή την εκ μέρους του πληρεξουσίου άγνοια αυτής της παύσης.²⁹

Για παράδειγμα, αν ο τρίτος ενάγει τον αντιπροσωπευόμενο, ζητώντας την εκτέλεση της καταρτισθείσας σύμβασης με τον εμφανιζόμενο ως πληρεξούσιος, ο δε εναγόμενος ισχυρισθεί ότι ο πληρεξούσιος ενήργησε, μετά την παύση της πληρεξουσιότητας, αυτός έχει μεν την υποχρέωση να αποδείξει την παύση, ο δε ενάγων, αν

²⁹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

επικαλεστεί ότι ο πληρεξούσιος είχε άγνοια σχετικά με την παύση της πληρεξουσιότητας, φέρει το βάρος απόδειξης του ισχυρισμού αυτού.

Ο εναγόμενος μπορεί να επικαλεστεί και να αποδείξει σε αυτή την περίπτωση ότι ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας. Αν, αντιθέτως, ενάγων είναι ο αντιπροσωπευόμενος και ζητήσει από τον τρίτο την εκτέλεση της σύμβασης, η οποία καταρτίσθηκε επ' ονόματί του μετά την παύση της πληρεξουσιότητας, τότε δεν ανακύπτει θέμα εφαρμογής των διατάξεων του Α.Κ. 224 και 225, εφόσον η εν λόγω ενέργεια του αντιπροσωπευόμενου συνιστά σιωπηρή έγκριση της ως άνω σύμβασης.

Αν, τέλος, ο τρίτος δεν μπορέσει μεν να αποδείξει την αναγκαία για τη δέσμευση του αντιπροσωπευόμενου, προϋπόθεση της άγνοιας της παύσης της πληρεξουσιότητας εκ μέρους του πληρεξουσίου (Α.Κ. 224), αλλά θελήσει να χρησιμοποιήσει την παρεχόμενη ευχέρεια να ζητήσει από τον αντιπροσωπευόμενο, κατ' εφαρμογή της Α.Κ. 225, εύλογη αποζημίωση, τότε θα πρέπει να αποδείξει ότι ο αντιπροσωπευόμενος είχε την ευχέρεια να τον ειδοποιήσει για την παύση της πληρεξουσιότητας.

Ο τρίτος έχει την ευχέρεια να ενάγει στο ίδιο δικόγραφο (άρθρο 74 Κ.Πολ. Δικ.) τόσο τον πληρεξούσιο, ο οποίος εμφανίστηκε σε αυτόν, όσο και τον αντιπροσωπευόμενο από αυτόν, ζητώντας από τον μεν τελευταίο την εκτέλεση της σύμβασης (Α.Κ. 224) και επικουρικά εύλογη αποζημίωση, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 225 Α.Κ. Από το δε

πληρεξούσιο και μάλιστα στην περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι η Α.Κ. 224 είναι ανεφάρμοστη, ότι δηλαδή δεν δεσμεύεται ο αντιπροσωπευόμενος, μπορεί να ζητήσει την εκτέλεση της σύμβασης ή την καταβολή αποζημίωσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 231 Α.Κ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

2.1 ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΔΙΚΗΓΟΡΟ Ή ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟ.

Κατά κανόνα στα πολιτικά δικαστήρια, όλοι οι διάδικοι έχουν υποχρέωση να παρίστανται με πληρεξούσιο δικηγόρο.

Η δικαστική παράσταση διαδίκου χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο επιτρέπεται στις εξής περιπτώσεις:

- α) στην παράσταση τους στο ειρηνοδικείο,
- β) στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων,
- γ) όταν αυτό είναι αναγκαίο, για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος.³⁰

2.2 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ.

Αν στην ίδια δίκη εκπροσωπούν το διάδικο περισσότεροι πληρεξούσιοι δικηγόροι, τότε αυτοί έχουν δικαίωμα να ενεργούν είτε από κοινού είτε ο καθένας χωριστά. Αντίθετος όρος του πληρεξούσιου εγγράφου δεν ισχύει απέναντι στον αντίδικο, εκτός αν το πληροφορήθηκε με κοινοποίηση.

2.3 ΤΥΠΟΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.

Η πληρεξουσιότητα δίνεται είτε με συμβολαιογραφική πράξη είτε με προφορική δήλωση, που καταχωρίζεται στα πρακτικά ή στην έκθεση, η οποία μπορεί να αφορά ορισμένες

³⁰ Βλ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ, lib.teipat.gr.

ή όλες τις δίκες εκείνου, που την παρέχει και πρέπει να αναγράφει τα ονόματα των πληρεξουσίων.

Κατά τη διαδικασία ενώπιον του ειρηνοδικείου η πληρεξουσιότητα δίνεται και με ιδιωτικό έγγραφο και η υπογραφή εκείνου που παρέχει την πληρεξουσιότητα βεβαιώνεται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας ή τον αστυνόμο.³¹

2.4 ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ, ΈΚΤΑΣΗ, ΔΙΑΡΚΕΙΑ.

Η πληρεξουσιότητα παρέχει στον πληρεξούσιο το δικαίωμα να παρίσταται στο δικαστήριο επ' ονόματι και για λογαριασμό και να εκπροσωπεί εκείνον που έδωσε την πληρεξουσιότητα. Επίσης να ενεργεί όλες τις κύριες ή παρεπόμενες πράξεις που αφορούν τη διεξαγωγή της δίκης, στις οποίες περιλαμβάνεται η άσκηση αγωγών, ανταγωγών, παρεμβάσεων, προσεπικλήσεων και ένδικων μέσων. Ακόμα να λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα και να επιδιώκει την εκτέλεση καθώς και να παρίσταται στις αντίστοιχες δίκες που δημιουργούνται από τις πράξεις αυτές. Περιορισμός της πληρεξουσιότητας ισχύει μόνο αν δηλώθηκε ρητά, όταν χορηγήθηκε. Και η πληρεξουσιότητα για όλες τις δίκες παύει να ισχύει μετά από πέντε χρόνια από τη χορήγησή της.³²

³¹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

³² ΒΛ. ΚΕΡΑΜΕΥΣ, «ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

2.5 ΠΟΤΕ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.

Η πληρεξουσιότητα που δίνεται κατά το άρθρο 96 Κ.Πολ.Δικ. δεν περιλαμβάνει, εκτός αν το αναφέρει ειδικά :

- α) το δικαίωμα να ασκηθεί αγωγή κακοδικίας, καθώς και να διεξαχθεί δίκη που αφορά γαμικές διαφορές ή σχέσεις των τέκνων με τους γονείς τους,
- β) το δικαίωμα να συμφωνηθεί συμβιβασμός και διαιτησία, να γίνει αναγνώριση, παραίτηση από το δικαίωμα της αγωγής ή των ένδικων μέσων, καθώς και την προσβολή εγγράφου ως πλαστού.

2.6 ΠΟΤΕ ΠΑΥΕΙ Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.

Η πληρεξουσιότητα παύει:

- 1) όταν πεθάνει ο πληρεξούσιος ή μεταβληθεί η ικανότητά του για δικαστική παράσταση
- 2) όταν περατωθεί η δίκη ή η πράξη, για την οποία είχε δοθεί η πληρεξουσιότητα,
- 3) όταν ο πληρεξούσιος δικηγόρος παραιτηθεί ή παυθεί περισσότερο από τρεις μήνες ή εκπέσει από το λειτούργημά του
- 4) όταν ανακληθεί η πληρεξουσιότητα
- 5) όταν ο πληρεξούσιος παραιτηθεί από την πληρεξουσιότητα.³³

³³ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

2.7 ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΘΑΝΑΤΟΥ Ή ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ.

Σε περίπτωση θανάτου εκείνου που έδωσε την πληρεξουσιότητα ή μεταβολής της ικανότητας για δικαστική παράσταση του ίδιου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του, η πληρεξουσιότητα εξακολουθεί και παύει μόνο όταν διακοπεί η δίκη για έναν από τους λόγους αυτούς.

2.8 ΠΟΤΕ ΠΑΥΕΙ Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΔΙΚΟ.

Η παύση της πληρεξουσιότητας για τη διεξαγωγή δίκης ή την ενέργεια ορισμένων διαδικαστικών πράξεων, που προκλήθηκε με την ανάκλησή της ή με την παραίτηση του πληρεξουσίου, ισχύει απέναντι στον αντίδικο μόνο από τότε που του κοινοποιείται η ανάκληση ή η παραίτηση. Ή ακόμα από τη δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά. όπου ο νόμος απαιτεί να διοριστεί άλλος πληρεξούσιος δικηγόρος, η παύση ισχύει από τότε που θα γνωστοποιηθεί στον αντίδικο και ο διορισμός του νέου πληρεξουσίου.

Η παύση που επέρχεται με ανάκληση της πληρεξουσιότητας πρέπει να κοινοποιηθεί και στον ανακαλούμενο πληρεξούσιο. Καθώς και στο συμβολαιογράφο που είχε συντάξει το πληρεξούσιο έγγραφο ο οποίος είναι υποχρεωμένος να σημειώσει την ανάκληση στο πρωτότυπο του πληρεξουσίου εγγράφου.

2.9 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΥ ΠΟΥ ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕ.

Επί ένα μήνα μετά την παύση της πληρεξουσιότητας που προκλήθηκε με παραίτηση του πληρεξουσίου, αν δεν ανέλαβε τη διεξαγωγή της δίκης αντικαταστάτης, ο πληρεξούσιος που παραιτήθηκε έχει δικαίωμα και υποχρέωση να ενεργεί στη δίκη, μόνο τις πράξεις που είναι αναγκαίες για να προστατευθούν τα συμφέροντα εκείνου που έδωσε την πληρεξουσιότητα και να αποτραπούν επιβλαβείς συνέπειες εξαιτίας της παραίτησης.

2.10 ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΕΛΛΕΙΨΕΩΝ.

Αν αυτός που παρίσταται ως πληρεξούσιος δεν αποδεικνύει την ύπαρξη πληρεξουσιότητας, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει σύντομη προθεσμία για τη συμπλήρωση της έλλειψης και να επιτρέψει σε εκείνον που δεν αποδεικνύει την πληρεξουσιότητά του να συμμετάσχει στη δίκη προσωρινά.³⁴ Το κύρος των πράξεων που επιτράπηκαν εξαρτάται από την εμπρόθεσμη συμπλήρωση της έλλειψης. Η οριστική απόφαση δεν επιτρέπεται να εκδοθεί προτού συμπληρωθεί η έλλειψη ή πριν παρέλθει η προθεσμία που ορίστηκε. Αν δεν συμπληρώθηκε η έλλειψη μέσα στην προθεσμία που ορίστηκε, το δικαστήριο προχωρεί στην εκδίκαση της υπόθεσης και καταδικάζει εκείνον που παραστάθηκε χωρίς πληρεξουσιότητα να πληρώσει τα έξοδα που προκλήθηκαν από την παράστασή του αυτή.

³⁴ Βλ. ΜΑΝΕΣΗΣ, «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

3.1. ΟΡΙΣΜΟΙ-ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΓΙΑ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ :

1) Κατά νομική ακριβολογία, ο τίτλος «σιωπηρή πληρεξουσιότητα» θα έπρεπε να ήταν «σιωπηρή παροχή εξουσίας αντιπροσώπευσης» ή «σιωπηρή πληρεξουσιοδότηση», αφού πληρεξουσιότητα είναι η εξουσία αντιπροσώπευσης, η δε πράξη (δικαιοπραξία), με την οποία χορηγείται η εξουσία αυτή, καλείται πληρεξουσιοδότηση.³⁵ Προτιμήθηκε ο όρος «σιωπηρή πληρεξουσιότητα», διότι στην καθημερινή γλωσσική χρήση, ο όρος πληρεξουσιοδότηση δεν είναι τόσο κοινός, ενώ ο όρος πληρεξουσιότητα τείνει να τον υποκαταστήσει.

2) Σιωπηρή είναι η μη ρητή πληρεξουσιότητα. Μη ρητή είναι, η πληρεξουσιότητα που εκδηλώνεται κατά τρόπο όχι άμεσα προσιτό, (με άλλα λόγια χωρίς την χρήση πανηγυρικών γλωσσικών ή άλλων επικοινωνιακά ισοδύναμων σημείων), σε όσους συναλλάσσονται με τον αντιπροσωπευόμενο. Γιατί δεν προτιμήθηκε ο τίτλος «μη ρητή πληρεξουσιότητα»; Διότι γενικότερα, ο όρος «σιωπηρός» συνδέεται με το ζήτημα ανοικτό και καίριο για την θεωρία της δικαιοπραξίας, το οποίο επίσης εξετάζεται εδώ.³⁶

3) Στην έννοια της σιωπηρής πληρεξουσιότητας συγκαταλέγονται, πρώτον, η έμμεση πληρεξουσιότητα, συναγόμενη ερμηνευτικά από άλλη, ευρεία, πληρεξουσιότητα, από την βασική σχέση, τις περιστάσεις ή τη συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου. Δεύτερον, η πληρεξουσιότητα ανοχής καθώς και η φαινόμενη πληρεξουσιότητα, υπαγόμενες στην

³⁵ Βλ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ, lib.teipat.gr

³⁶ Βλ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ».

ονομαζόμενη πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου και συναγόμενες κυρίως από την συμπεριφορά (πράξεις ή παραλείψεις) του αντιπροσωπευομένου που προκαλεί στον τρίτο την εύλογη πεποίθηση ότι υπάρχει πληρεξουσιότητα. Προτείνουμε για την πρώτη τον όρο σιωπηρή πληρεξουσιότητα με στενή έννοια. Η δεύτερη (πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου, δηλαδή πληρεξουσιότητα ανοχής και φαινόμενη πληρεξουσιότητα) μαζί με την πρώτη (έμμεση ή συναγόμενη πληρεξουσιότητα) συναποτελούν την σιωπηρή πληρεξουσιότητα με ευρεία έννοια. Η κρατούσα γνώμη αντιδιαστέλλει την σιωπηρή πληρεξουσιότητα με στενή έννοια από την πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου (φαινόμενη πληρεξουσιότητα και πληρεξουσιότητα ανοχής).

4) Η σιωπηρή έγκριση της συναλλαγής που καταρτίστηκε χωρίς εξουσία αντιπροσώπευσης³⁷ διαφέρει από την πληρεξουσιότητα κατά το ότι χορηγείται μετά την κατάρτιση της συναλλαγής. Σε όλες τις έννομες τάξεις που αναλύονται κατωτέρω γίνεται δεκτό ότι η έγκριση, όπως και η πληρεξουσιότητα, μπορεί να είναι ρητή ή σιωπηρή. Πάντως, όχι σπάνια, ο έλεγχος αν υπήρξε σιωπηρή πληρεξουσιότητα, δεν είναι αναγκαίος, διότι σε κάθε περίπτωση θεμελιώνεται σιωπηρή έγκριση. Άλλες φορές πάλι, η σιωπηρή έγκριση συμπλέκεται με την σιωπηρή πληρεξουσιότητα ως ακολούθως: επανειλημμένες προηγούμενες εγκρίσεις (ακόμη και σιωπηρές, π.χ. με εκτέλεση της συναλλαγής) της δράσης του ενδιαμέσου προσώπου, στο οποίο δεν έχει απονεμηθεί –ρητά- πληρεξουσιότητα, βοηθούν στη θεμελίωση ερμηνευτικού πορίσματος ότι το πρόσωπο αυτό έχει πληρεξουσιότητα για την διενέργεια και της επόμενης συναλλαγής.

5) Η εξουσιοδότηση (παράδειγμα: προς είσπραξη μιας απαίτησης), επίσης μη αναλύόμενη κατωτέρω, διακρίνεται από την πληρεξουσιότητα κατά το ότι ο εξουσιοδοτούμενος προχωρεί στην κατάρτιση (ή εκτέλεση)

³⁷ Βλ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

της ξένης συναλλαγής στο όνομά του (με δεδομένο, συνήθως, και το δικό του συμφέρον). Έτσι ο εξουσιοδοτούμενος «ελέγχει» καλύτερα τη συναλλαγή, από την οποία πολλές φορές προσδοκά κάποιο ίδιο όφελος. Κοινό σημείο πάντως είναι η (δικαιοπρακτική) παροχή εξουσίας.³⁸

Και η εξουσιοδότηση μπορεί να είναι σιωπηρή, καθώς επίσης και η λήξη της, όπως η πληρεξουσιότητα. Θα μπορούσε ωστόσο να υποστηριχθεί ότι οι προϋποθέσεις για την αποδοχή σιωπηρής εξουσιοδότησης πρέπει να είναι αυστηρότερες. Και τούτο διότι εδώ δεν πρόκειται για την χορήγηση μιας απλής εξουσίας δράσης για λογαριασμό του κυρίου της υπόθεσης (στον οποίο άλλωστε μεταβιβάζονται αυτόματα οι έννομες συνέπειες της δράσης αυτής) αλλά για την απονομή μιας εξουσίας, από την άσκηση της οποίας ωφελείται και το ενδιάμεσο πρόσωπο. Κατ' αποτέλεσμα, ο κύριος της υπόθεσης παραχωρεί με την εξουσιοδότηση μέρος της δικής του «υπόθεσης» στο ενδιάμεσο πρόσωπο. Η ιδιαίτερη, και μάλιστα «απαλλοτριωτική» σημασία της παραχωρούμενης εξουσίας για τον κύριο της υπόθεσης, επιβάλλει, κατά την καλή πίστη, ιδιαίτερη ερμηνευτική προσοχή ως προς την αποδοχή σιωπηρής εξουσιοδότησης.

6) Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα διαφέρει από την σιωπηρή αντιπροσώπευση αλλά έχει και κοινά σημεία καθώς και κοινές περιπτώσεις εφαρμογής³⁹. Στη σιωπηρή αντιπροσώπευση, η υποκείμενη σε ερμηνεία συμπεριφορά είναι συνήθως η συμπεριφορά του αντιπροσώπου, ο οποίος δεν δηλώνει μεν ρητά ότι δρα στο όνομα και για λογαριασμό του αντιπροσωπευομένου, όμως η δράση αυτή (για αλλότριο λογαριασμό) συνάγεται από τις περιστάσεις.

³⁸ ΒΛ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΓΕΝΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

³⁹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

Αντίθετα, η σιωπηρή πληρεξουσιότητα συνάγεται κυρίως από την συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου, ο οποίος δε δηλώνει μεν ρητά ότι πληρεξουσιοδοτεί κάποιον να δράσει στο όνομα και για λογαριασμό του, όμως η πληρεξουσιοδότηση συνάγεται ερμηνευτικά.⁴⁰ Κοινό σημείο και των δυο: η ερμηνεία της μη ρητής συμπεριφοράς κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη.

Όταν προκύπτει (ρητή ή σιωπηρή) πληρεξουσιότητα, τότε δημιουργείται ένα ερμηνευτικό επιχείρημα υπέρ της αποδοχής (σιωπηρής) αντιπροσώπευσης, δηλαδή υπέρ του καταλογισμού της συναλλαγής σε κάποιον άλλο, σε περίπτωση που η δράση στο όνομα άλλου δεν είναι ρητή.

Αντίθετα, αν υπάρχει σιωπηρή αντιπροσώπευση, τότε η αποδοχή σιωπηρής πληρεξουσιότητας είναι η εξαίρεση. Εφόσον δεν προκύπτει ρητά ότι κάποιος δρα στο όνομα άλλου, τότε η ερμηνευτική συναγωγή εξουσίας προς δράση στο όνομα άλλου είναι εκ των πραγμάτων δυσχερής.

Σιωπηρή πληρεξουσιότητα και σιωπηρή αντιπροσώπευση συμπίπτουν ιδίως σε ορισμένα διαμεσολαβητικά βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου⁴¹, τα οποία συνήθως (κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη) έχουν πληρεξουσιότητα για διεξαγωγή της ξένης υπόθεσης, είναι δε γνωστό σε όλους ότι ενεργούν κατά κανόνα για αλλότριο λογαριασμό (όχι για δικό τους).

⁴⁰ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

⁴¹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

3.1.1 ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ

Ας εξετάσουμε τη θεωρία της δηλώσεως σε αντιδιαστολή με την θεωρία της βουλήσεως. Με δεδομένο ότι η (απευθυντέα) δήλωση βουλήσεως είναι ένα μέσο νομικής επικοινωνίας του δηλούντος (ο οποίος ξεκίνησε την διαδικασία παραγωγής εννόμων αποτελεσμάτων) με τον «συνομιλητή» του και μάλιστα ένα μέσο επικοινωνίας, που μπορεί να έχει για τον «συνομιλητή» βαρύτερες προσωπικές και περιουσιακές συνέπειες, δεχόμαστε πλέον (έχοντας εγκαταλείψει την ερμηνεία με βάση την βούληση του δηλούντος) ότι η ερμηνεία της δήλωσης πρέπει να προσανατολίζεται, σε περίπτωση πολυσημίας ή αμφιβολίας στον ορίζοντα κατανόησης του αποδέκτη της δήλωσης.

Από την άλλη πλευρά, η απόλυτη εύνοια προς την υποκειμενική ερμηνεία / κατανόηση του αποδέκτη δεν θεωρείται εύλογη. Γι' αυτό επιλέγεται ένα αντικειμενικό –κανονιστικό κριτήριο: η ερμηνεία, την οποία, σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, όφειλε να ακολουθήσει ο αποδέκτης.

Εξετάζεται με άλλα λόγια πώς όφειλε να κατανοήσει την δήλωση ο αποδέκτης της λαμβάνοντας υπ' όψιν του τις περιστάσεις που θα μπορούσε κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη να αντιληφθεί, δείχνοντας την δέουσα επιμέλεια. Κατά την καλή πίστη, και ο αποδέκτης της δήλωσης οφείλει να «πλησιάσει» ερμηνευτικά προς τον δηλούντα και τις διαγνωστές ιδιαιτερότητές του.

Μάλιστα ο δηλών, ως πρώτος επιδιώκων έννομο αποτέλεσμα, βαρύνεται κατά την κρατούσα γνώμη με την «αντικειμενική» ερμηνεία της δηλώσεώς του (παρ' ότι δεν την ήθελε), ακόμη κι αν ανυπαίτια οδηγήθηκε σε μια τέτοια εξωτερίκευση της βούλησής του. Ανταπόκριση της δήλωσης στην συνείδηση του δηλούντος δεν είναι αναγκαία. Αρκεί η

δήλωσή του να είναι καταλογιστή σ' αυτόν, έννοια που δεν προϋποθέτει υπαιτιότητα, αλλά μόνο ικανότητα του καταλογισμού, βούληση ενέργειας και δυνατότητα αντικειμενικής, με βάση τις περιστάσεις και συνθήκες, απόδοσης της δήλωσης στον δηλούντα.

Εξετάζεται δηλαδή αν η πηγή της δήλωσης εντοπίζεται αντικειμενικά στον τομέα ευθύνης του δηλούντος. Τμήμα της θεωρίας εισάγει στο σημείο αυτό του καταλογισμού ένα υποκειμενικό στοιχείο: κατά την ερμηνεία, σύμφωνα με μια άποψη, δεν μπορούν να ληφθούν υπ' όψιν περιστάσεις τις οποίες δεν μπορούσε με κανένα τρόπο να διαγνώσει ο δηλών και οι οποίες ανήκουν μόνο στην σφαίρα του αποδέκτη. Κατ' άλλη πιο υποκειμενική άποψη, το «αντικειμενικό» νόημα καταλογίζεται στον δηλούντα, εφόσον εκείνος μπορούσε να διαγνώσει το νόημα αυτό, εξαντλώντας κάθε επιμέλεια.

Σε περίπτωση, βέβαια, πλάνης του δηλούντος ως προς το νόημα της δήλωσής του, η θεωρία υποχωρεί, παρέχοντας στον δηλούντα δικαίωμα προσβολής λόγω πλάνης.

3.2 Η ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

3.2.1. Η ΘΕΩΡΙΑ

Η πληρεξουσιότητα μπορεί να είναι ρητή ή να συνάγεται έμμεσα από την βασική σχέση ή τις περιστάσεις. Περαιτέρω, αξία προστασίας είναι και η εμπιστοσύνη του τρίτου στο φαινόμενο ότι υπάρχει πληρεξουσιότητα. Το φαινόμενο αυτό μπορεί να προκαλείται είτε με θετική συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης (π.χ. τοποθέτηση κάποιου υπαλλήλου σε κάποια θέση στην επιχείρηση, από την οποία συναλλάσσεται με το κοινό), είτε ακόμη με την αδράνειά του (ανοχή) έναντι της εμφάνισης κάποιου στις συναλλαγές ως πληρεξουσίου του.⁴²

Τμήμα της θεωρίας διακρίνει μεταξύ πληρεξουσιότητας ανοχής και φαινόμενης πληρεξουσιότητας με βάση το κριτήριο διάκρισης του γερμανικού δικαίου. Αν ο κύριος της υπόθεσης γνωρίζει ότι κάποιος εμφανίζεται έναντι τρίτων στις συναλλαγές ως πληρεξουσίου του και το ανέχεται, πρόκειται για πληρεξουσιότητα ανοχής, υπαγόμενη, κατά μια άποψη, στην σιωπηρή (έμμεση, δικαιοπρακτική) πληρεξουσιότητα και κατ' άλλη στην πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου.

Αν ο κύριος της υπόθεσης αγνοεί μεν ότι κάποιος εμφανίζεται έναντι τρίτων στις συναλλαγές ως πληρεξουσίου του, θα μπορούσε δε να το γνωρίζει αν έδειχνε επιμέλεια, τότε πρόκειται για φαινόμενη πληρεξουσιότητα.

Ως προς την θεμελίωση της πληρεξουσιότητας φαινομένου δικαίου έχουν προταθεί :

α. Διατάξεις που προστατεύουν τον καλόπιστο τρίτο, ο οποίος συνηλλάγη με τον πληρεξούσιο, πιστεύοντας ότι η αρχικώς δοθείσα πληρεξουσιότητα εξακολουθεί να ισχύει, ενώ στην πραγματικότητα είχε

⁴² ΒΛ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ».

ανακληθεί ή παύσει, όπως επίσης διατάξεις που προστατεύουν τον καλόπιστο τρίτο-οφειλέτη, ο οποίος πίστεψε ότι ο κομιστής εξοφλητικής απόδειξης υπογεγραμμένης από τον δανειστή έχει εξουσία είσπραξης της απαίτησης.

β. Η «κατασκευή σιωπηρής παροχής εξουσίας αντιπροσώπευσης», με την έννοια ότι ο αντιπροσωπευόμενος με την συμπεριφορά του, η οποία εξομοιώνεται με δήλωση, παρέσχε πληρεξουσιότητα.

γ. Με την έννοια ότι ο αντιπροσωπευόμενος, ο οποίος άφησε (εν γνώσει του ή από αμέλεια) κάποιον να εμφανίζεται έναντι τρίτων ως «πληρεξούσιος», καταχρηστικά επικαλείται εκ των υστέρων την έλλειψή της.

3.2.2. Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Με δυο λόγια, η ελληνική νομολογία έχει επίσης δεχθεί ότι:

1. Η δήλωση, με την οποία παρέχεται πληρεξουσιότητα, δεν είναι ανάγκη να είναι ρητή, αλλά μπορεί να είναι σιωπηρή συναγόμενη από την συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου ή από τις περιστάσεις..
2. Τέτοια σιωπηρή πληρεξουσιότητα ενυπάρχει, πολλές φορές, στην βασική έννομη σχέση ή πηγάζει από αυτήν, όπως π.χ. από την σχέση εντολής, εταιρείας, τη σύμβαση εργασίας κ.λ.π. Η πληρεξουσιότητα στις περιπτώσεις αυτές εξυπηρετεί την εκτέλεση της βασικής σύμβασης.
3. Σιωπηρή –ευρεία ή μη –εξουσία αντιπροσώπευσης του κυρίου της υπόθεσης, γίνεται δεκτό ότι διαθέτουν, ως εκ της λειτουργίας τους, πρόσωπα που ασκούν εμπορικά (βοηθητικά) «επαγγέλματα», όπως ο πράκτορας (ναυτικός, ασφαλιστικός ή γενικός πράκτορας), ο εμπορικός αντιπρόσωπος κ.α. Όταν ο κύριος της υπόθεσης θέλει να αποκλείσει από το πεδίο δράσης του αντιπροσώπου κάποιες εξουσίες που είναι συνήθεις γι' αυτές τις δραστηριότητες, θα πρέπει να τις αποκλείσει ρητά.⁴³
4. Σιωπηρή, τέλος, πληρεξουσιότητα οργάνων, υπαλλήλων ή άλλων βοηθητικών προσώπων, μιας επιχείρησης θεμελιώνεται, όταν τα πρόσωπα αυτά τοποθετούνται σε κάποια συγκεκριμένη θέση, η οποία αφορά την εξωτερική της δραστηριότητα. Και η οποία, με βάση τις σχετικές συναλλακτικές αντιλήψεις, συνδέεται οπωσδήποτε με κατάρτιση συναλλαγών στο όνομα και για λογαριασμό της, έτσι ώστε δημιουργείται στους τρίτους η εντύπωση ότι τα πρόσωπα αυτά έχουν πράγματι εξουσία αντιπροσώπευσης της επιχείρησης.⁴⁴

⁴³ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

⁴⁴ ΒΛ. ΔΩΡΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ.

3.3 ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΣ

3.3.1. ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Η πληρεξουσιότητα, εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, ακολουθεί τον τύπο της κύριας δικαιοπραξίας, για την κατάρτιση της οποίας έχει δοθεί. Ο σκοπός της διάταξης είναι σαφής: επιδιώκει την απαγόρευση παράκαμψης του έγγραφου τύπου που προβλέπεται για την υπό κατάρτιση δικαιοπραξία, παράκαμψη, την οποία θα καθιστούσε εφικτή η άτυπη πληρεξουσιοδότηση.⁴⁵

Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και σε άλλες έννομες τάξεις (π.χ. στην γερμανική ή την ελβετική), στις οποίες ισχύει ο αντίθετος κανόνας (άτυπο της πληρεξουσιότητας, ακόμη και στην περίπτωση που απαιτείται τύπος για την κύρια δικαιοπραξία, ratio: η διευκόλυνση των συναλλαγών), επιστήμη και νομολογία τον έχουν ερμηνευτικά συστείλει, απαιτώντας τυπική πληρεξουσιότητα εκεί όπου ο τύπος έχει προστατευτική-προειδοποιητική λειτουργία για τον (τους) δικαιοπρακτούντα (-ες).

⁴⁵ ΒΛ.ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ».

3.3.2 ΈΓΓΡΑΦΟΣ ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Όταν για την πληρεξουσιότητα προβλέπεται έγγραφος ή άλλος τύπος, δεν χωρεί κατά κανόνα σιωπηρή πληρεξουσιότητα.⁴⁶ Η πρόβλεψη τύπου, δηλαδή η υποχρέωση αποτύπωσης ή ενσωμάτωσης της δικαιοπραξίας σε έγγραφο (απλής, αξιογραφικής, συμβολαιογραφικής, εν γένει κλασικής ή ηλεκτρονικής μορφής) αποκλείει κατ' αρχήν την δυνατότητα σιωπηρής κατάρτισής της.

Βέβαια, άλλο έγγραφη δικαιοπραξία και άλλο ρητή, άλλο προφορική και άλλο σιωπηρή. Μια έγγραφη συμφωνία μπορεί να μην είναι ρητή. Από την άλλη, μια απλή προφορική πληρεξουσιοδότηση (ιδίως εσωτερικής πληρεξουσιότητας), κατά κανόνα, δεν αρκεί να θεμελιώσει σιωπηρή πληρεξουσιότητα, για την αποδοχή της οποίας απαιτείται η συνδρομή περισσότερων στοιχείων ή περιστάσεων (π.χ. καλή πίστη του τρίτου). Η διαφορά αυτή οδηγεί τελικά σε δυο εξαιρέσεις από τον ως άνω κανόνα αποκλεισμού της σιωπηρής πληρεξουσιότητας σε περίπτωση πρόβλεψης τύπου :

1. Όταν υπάρχει μεν έγγραφο, από το οποίο ο ερμηνευτής «αρύεται» την πληρεξουσιότητα, χωρίς όμως αυτή να χορηγείται ρητά, πρέπει να δεχθούμε ότι η συναγόμενη πληρεξουσιότητα πληρεί την προϋπόθεση του τύπου.
2. Σε περίπτωση που ο τρίτος έχει καλόπιστα εμπιστευθεί την ύπαρξη πληρεξουσιότητας, η επίκληση της ακυρότητάς της λόγω μη τήρησης του τύπου μπορεί να προσκρούει στην ΑΚ 281⁴⁷. Πρόκειται κυρίως για περιπτώσεις, στις οποίες ο σκοπός που επιδιώκουν οι διατάξεις για τον τύπο έχει ήδη εκπληρωθεί, οπότε δεν υφίσταται λόγος άντλησης εννόμων συνεπειών (ακυρότητας) από την παράβασή τους.

⁴⁶ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

⁴⁷ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

3.4 Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΡΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Βασική θέση αυτής της μελέτης –και κατά το ελληνικό δίκαιο – είναι ότι η σιωπηρή (μη ρητή) πληρεξουσιότητα, ως γενική έννοια, συμπεριλαμβάνουσα την σιωπηρή πληρεξουσιότητα με στενή έννοια και την πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου (έννοιες με ευρύτατη κοινή «περιοχή»), έχει ενιαίο, δικαιοπρακτικό χαρακτήρα.

Η σοβαρή δυσχέρεια στην διάκριση μεταξύ σιωπηρής πληρεξουσιότητας με στενή έννοια και πληρεξουσιότητας φαινομένου δικαίου, δυσχέρεια που συναντάμε σε όλες τις έννομες τάξεις, είναι ένας ακόμη λόγος που δικαιολογεί –από πρακτικής απόψεως –την θεμελίωση αυτή.⁴⁸ Σε κάθε περίπτωση, όσον αφορά την σιωπηρή πληρεξουσιότητα με στενή έννοια, όπως γίνεται προσπάθεια να οριοθετηθεί διεθνώς (πληρεξουσιότητα συναγόμενη από άλλη ευρύτερη, από την βασική σχέση ή τις περιστάσεις), η θεμελίωση δεν αμφισβητείται.

⁴⁸ ΒΛ. ΔΩΡΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ.

3.5 ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΡΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

A. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΚΑΛΗ ΠΙΣΤΗ

Είτε με τη μια είτε με την άλλη θεμελίωση το ζήτημα καταλήγει στην εξειδίκευση της καλής πίστης, εξειδίκευση, η οποία είναι αναγκαία για την κατάφαση ή μη της σιωπηρής (μη ρητής) παροχής της κρίσιμης κάθε φορά εξουσίας :

1. Αφενός της αντικειμενικής καλής πίστης ως ερμηνευτικού φίλτρου (με την βοήθεια των συναλλακτικών ηθών)
 - της ρητής ευρείας πληρεξουσιότητας
 - της βασικής σχέσης
 - της εν γένει συμπεριφοράς του αντιπροσωπευομένου

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η αντικειμενική καλή πίστη, κατά τον ίδιο τρόπο εξειδικευόμενη, αποκρούει –αν ακολουθήσει κανείς την οδό της επίκλησης της έλλειψης πληρεξουσιότητας.

2. Αφετέρου της υποκειμενικής καλής πίστης του τρίτου ως στοιχείου αναγκαίου για την αποδοχή του κατά την αντικειμενική καλή πίστη συναγομένου νοήματος ή για την «νομιμοποίηση» του τρίτου εναντίον του κυρίου της υπόθεσης, ο οποίος αρνείται το αντικειμενικό νόημα της συμπεριφοράς του. Η διαλεκτική αυτή σχέση αντικειμενικής και υποκειμενικής καλής πίστης είναι γνωστή στον ΑΚ σε περιπτώσεις προστασίας της εμπιστοσύνης.⁴⁹ Η εμπιστοσύνη του τρίτου σε αρχικώς φαινόμενα, μετέπειτα δε αμφισβητούμενα (ή αποδεικνυόμενα ανύπαρκτα) περιστατικά ή δικαιώματα προστατεύεται, εφόσον ο τρίτος είναι και –υποκειμενικά- άξιος προστασίας. Το φαινόμενο δεν ευνοεί όποιον γνωρίζει (ή και –σε ορισμένες περιπτώσεις –οφείλει να υποπτευθεί και να μάθει) ότι δεν είναι πραγματικό.

⁴⁹ ΒΛ.ΚΕΡΑΜΕΥΣ Δ.ΚΩΝ/ΝΟΣ, «ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

B. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΥΡΕΙΑΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ – ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ –

Η συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου – Εμπιστοσύνη του τρίτου.

Εξειδικεύοντας την αντικειμενική και υποκειμενική καλή πίστη κατά την ελληνική θεωρία και νομολογία αλλά και με χρήση της δικαιosuγκριτικής μεθόδου, δεδομένου ότι ο θεσμός της σιωπηρής πληρεξουσιότητας έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα σε συγγενείς ή μη έννομες τάξεις, φθάνουμε στις εξής ειδικότερες προϋποθέσεις για την κατάφαση της σιωπηρής πληρεξουσιότητας :

1. Ευρεία πληρεξουσιότητα

Κατά την καλή πίστη, η ευρεία πληρεξουσιότητα περιλαμβάνει ειδικότερες εξουσίες που ανήκουν στον σκοπό της, αφορούν συνήθη ή παρεπόμενα θέματα, δεν συνεπάγονται ιδιαίτερα μεγάλη οικονομική ή νομική επιβάρυνση για τον πληρεξουσιοδοτούντα (διότι τότε θα χρειαζόταν ειδική πληρεξουσιότητα ή, με άλλα λόγια, διότι τότε, αν ήθελε ο εξουσιοδοτών να δώσει μια τέτοια «επαχθή» ειδική εξουσία στο πλαίσιο μιας ευρείας εξουσίας, θα έπρεπε να την αναφέρει ρητά) ή είναι αναγκαίες για την άσκηση της ευρείας εξουσίας.⁵⁰

2. Η βασική σχέση

Η βασική σχέση, από την οποία, για λόγους που εξηγήθηκαν, αυτονομήθηκε και στο δίκαιό μας η πληρεξουσιότητα, εξακολουθεί –και ευλόγως –να την επηρεάζει. Από την βασική σχέση μπορεί να γεννάται – και με την λήξη της κατ' αρχήν παύει η πληρεξουσιότητα.

α. Σύμβαση εντολής

Από τη σύμβαση εντολής, ερμηνευόμενη κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, μπορεί να συνάγεται πληρεξουσιότητα για

⁵⁰ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

κατάρτιση εκτελεστικών δικαιπραξιών, πληρεξουσιότητα αναγκαία ή συνήθης για την ομαλή εκπλήρωσή της

Σιωπηρή πληρεξουσιότητα μπορεί, γενικότερα, να συνάγεται και από άλλες, συγγενείς με την εντολή, συμβάσεις, κύριο χαρακτηριστικό των οποίων είναι η διαχείριση ξένων υποθέσεων.

β. Σύμβαση εργασίας

Σιωπηρή πληρεξουσιότητα μπορεί να συνάγεται και από σύμβαση εργασίας. Εφόσον ο εργαζόμενος απασχολείται σε θέση, από την οποία έχει συναλλακτική επαφή με πελάτες ή προμηθευτές του εργοδότη, τότε κάποιας έκτασης πληρεξουσιότητα, συναγόμενη από την σύμβαση εργασίας, δεν μπορεί να αποκλεισθεί, τουλάχιστον για τρέχουσες, καθημερινές συναλλαγές, προσήκουσες στην συγκεκριμένη θέση.⁵¹ Με το ζήτημα αυτό, όμως, θα ασχοληθούμε αναλυτικότερα κατωτέρω, αφού συμπλέκεται με την πληρεξουσιότητα «λόγω θέσης».

γ. Σύμβαση εταιρείας

Ο εταίρος-διαχειριστής λογίζεται, σε περίπτωση αμφιβολίας, ότι έχει εξουσία αντιπροσώπευσης και των λοιπών εταίρων έναντι των τρίτων. Ερμηνευόμενη κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη η σύμβαση εταιρείας, σε συνδυασμό με την συμφωνία ανάθεσης της (εσωτερικής) διαχειριστικής εξουσίας, παρέχει σ' εκείνον τον εταίρο, στον οποίο οι λοιποί εταίροι ανέθεσαν την εσωτερική διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και την εξουσία να τους αντιπροσωπεύει στις προς τα έξω σχέσεις, να καταρτίζει δηλαδή συμβάσεις και για λογαριασμό τους [και όχι βέβαια για λογαριασμό της εταιρείας μια και η αστική εταιρεία δεν έχει κατ' αρχήν νομική προσωπικότητα].

⁵¹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

3. Ερμηνεία ιδίως με συνεκτίμηση των συναλλακτικών ηθών

Η ερμηνεία κατά την καλή πίστη και –κυρίως εδώ –τα συναλλακτικά ήθη οδηγούν σε αποδοχή (σιωπηρής) πληρεξουσιότητας ως προς ορισμένα, «ενδιάμεσα» -βοηθητικά, εμπορικά (ή και ανεξάρτητα) επαγγέλματα, τα οποία σύμφωνα με τις εμπορικές ή εν γένει επαγγελματικές συνήθειες, την ιστορία και τον τύπο τους, όπως έχει διαμορφωθεί στον συγκεκριμένο κλάδο, συνδέονται οπωσδήποτε με κατάρτιση ή διενέργεια συναλλαγών στο όνομα και για λογαριασμό του κυρίου της υπόθεσης.

Γενικότερα, η πληρεξουσιότητα είναι, σε μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση, σύμφυτη με τα επαγγέλματα αυτά, αφού το αντικείμενό τους είναι ακριβώς ο χειρισμός ξένων υποθέσεων, χειρισμός, για τον οποίο η πληρεξουσιότητα είναι αναγκαία. Πρόκειται, βέβαια, και πάλι για συναγωγή (μη ρητής) πληρεξουσιότητας από την βασική σχέση. Ωστόσο, ο τόνος πέφτει εδώ στις συνήθειες του εμπορίου, οι οποίες έχουν επικρατήσει σταδιακά, ωθώντας συχνά τον νομοθέτη σε ρητή κατοχύρωσή τους ή αποκτώντας σταδιακά οιονεί ρυθμιστική ισχύ –και πάντως σημαντική ερμηνευτική αξία –για τον εφαρμοστή του δικαίου.⁵²

Σύμφωνα με τις συνήθειες αυτές, η πληρεξουσιότητα θεωρείται πια «καθιερωμένη». Η ρητή απαρίθμηση πολλών ειδικών εξουσιών που συνοδεύουν συνήθως την άσκηση αυτού του επαγγέλματος αποφεύγεται για λόγους ταχύτητας και διευκόλυνσης των συναλλασσομένων. Συγχρόνως ο τρίτος, ο οποίος συναλλάσσεται με ένα τέτοιο ενδιάμεσο πρόσωπο, έχει βεβαιότητα ως προς το εύρος των εξουσιών, ο δε κύριος της υπόθεσης, αν θέλει να τις περιορίσει, πρέπει να το δηλώσει ρητά.

α. Σύμβαση πρακτορείας

Με την σύμβαση πρακτορείας, στην γενική της μορφή, μια από τις

⁵² ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ, «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ».

παλιές εμπορικές συμβάσεις, ο πράκτορας αναλαμβάνει, έναντι αμοιβής, να χειρισθεί μια ξένη υπόθεση για λογαριασμό του κυρίου της (και προς το συμφέρον του). Ανάλογα με τον εμπορικό κλάδο, οι εξουσίες του πράκτορα μπορεί να είναι ευρύτατες, ιδίως όταν ο κύριος της υπόθεσης δεν βρίσκεται στον ίδιο τόπο με τον πράκτορα ή η ίδια η συναλλαγή από την φύση της δεν μπορεί να ταυτιστεί με ορισμένο τόπο.

Σε τέτοιες περιπτώσεις η εκτέλεση του έργου που έχει αναλάβει ο πράκτορας έναντι του κυρίου της υπόθεσης, προϋποθέτει ευρεία εξουσία δράσης για λογαριασμό του, οι δε τρίτοι, εμπιστευόμενοι αυτήν ακριβώς την ευρεία εξουσία, προχωρούν σε κατάρτιση συναλλαγής με τον πράκτορα. Πολλές φορές μάλιστα λόγοι ιδιαίτερης προστασίας του τρίτου επιβάλλουν ξεχωριστή, αλληλέγγυα ευθύνη του πράκτορα ή επέβαλαν στο παρελθόν και εξουσία του πράκτορα δικαστική εκπροσώπηση (ως μη δικαιούχου ή υποχρέου διαδίκου) ιδίω ονόματι, αφού λόγω της μακράς απόστασης από τον κύριο της υπόθεσης, ο πράκτορας ήταν ο μόνος δικονομικά «προσιτός» για τον αντισυμβαλλόμενο.

4. Πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου

Κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, σιωπηρή πληρεξουσιότητα μπορεί να συνάγεται, γενικότερα θα λέγαμε, από την συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου με τις περιστάσεις (πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου). Οι ειδικότερες προϋποθέσεις της, όπως γίνονται δεκτές στο ελληνικό δίκαιο –μέσω και ενός δημιουργικού δικαιοσυγκριτικού διαλόγου– είναι και οι ακόλουθες:

α. Συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου-πληρεξουσιότητα λόγω θέσης – Ανοχή

Συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου, η οποία δημιουργεί, σε συνδυασμό με τις περιστάσεις, την εμπιστοσύνη του τρίτου. Η

συμπεριφορά αυτή μπορεί να συνίσταται σε πράξη ή παράλειψη ή και – συνήθως – σε συνδυασμό πράξεων και παραλείψεών του.

Ως πράξη νοείται κάθε ενέργεια του αντιπροσωπευομένου με την οποία δημιουργείται στον τρίτο η εύλογη πεποίθηση ότι ο φαινόμενος πληρεξούσιος έχει πληρεξουσιότητα. Το πιο από παράδειγμα πράξης που προσδίδει, κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, πληρεξουσιότητα (σε όλες τις έννομες τάξεις που εξετάσθηκαν αλλά και στο ελληνικό δίκαιο) είναι η τοποθέτηση κάποιου προσώπου σε μια θέση «εξωτερικών αρμοδιοτήτων» (της επιχείρησης, του γραφείου ενός ανεξάρτητου επαγγελματία, του νοικοκυριού), η οποία συνεπάγεται, συνήθως, συναλλακτική επαφή με τρίτους ή στον κύκλο καθηκόντων της οποίας συμπεριλαμβάνεται συνήθως η κατάρτιση συναλλαγών με τρίτους, στο όνομα και για λογαριασμό του κυρίου της υπόθεσης.

Το ζήτημα αν ο κύριος της υπόθεσης γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι το ενδιάμεσο πρόσωπο «κινείται» στις συναλλαγές ως πληρεξούσιός του, δεν τίθεται στην περίπτωση της πληρεξουσιότητας λόγω θέσης. Η τοποθέτηση του ενδιαμέσου προσώπου βαρύνει τον κύριο της υπόθεσης αντικειμενικά: από αυτόν προέρχεται ή, με άλλα λόγια, στην δική του σφαίρα ευθύνης ανήκει η επιλογή βοηθητικών προσώπων και η ανάθεση σε αυτούς «εξωτερικών» καθηκόντων. Επομένως, ευλόγως καταλογίζεται σ' αυτόν αυτό το νόημα της συμπεριφοράς τους.

Αλλά και αν απαιτούσε κανείς τουλάχιστον αμέλεια του κυρίου της υπόθεσης για την θεμελίωση φαινόμενης πληρεξουσιότητας, και πάλι, η αμέλεια θα ήταν δεδομένη στην πληρεξουσιότητα «λόγω θέσης»: Ο κύριος της υπόθεσης, αναθέτοντας σε κάποιον έναν εξωτερικό ρόλο χειρισμού της υπόθεσής του, οφείλει να τον επιβλέπει κατά την άσκηση των καθηκόντων του και να μην τον αφήνει να υπερβαίνει τις εξουσίες που πράγματι του έχει δώσει. Η επανειλημμένη εξαφάνιση ενός

υπαλλήλου ως πληρεξουσίου για την κατάρτιση κάποιων συναλλαγών, χωρίς πραγματική εξουσία, φανερώνει αμελή έλεγχο και επίβλεψη της δράσης του από την επιχείρηση.

Για να ανταποκριθεί ο κύριος της υπόθεσης στην οφειλόμενη από αυτόν επιμέλεια, δεν αρκεί να εντοπίσει την χωρίς εξουσία δράση του δήθεν πληρεξουσίου. Πρέπει να λάβει και τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να την αποτρέψει στο μέλλον, διώχνοντας έτσι την εμπιστοσύνη που τείνει να εδραιωθεί στην πλευρά του τρίτου. Έτσι, όσο κι αν επηρεάζει την «εικόνα» της επιχείρησης, πρέπει π.χ. να γνωστοποιηθεί στους πελάτες ή στους πελάτες ή στους προμηθευτές της (τουλάχιστον στους πιο μεγάλους) ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο δεν έχει εξουσία κατάρτισης τέτοιων συναλλαγών, ή ότι την εξουσία κατάρτισης τέτοιων συναλλαγών διαθέτει μόνο κάποιο άλλο πρόσωπο.

β. Η εμπιστοσύνη του τρίτου

Η συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου (πρωτευόντως) σε συνδυασμό με τις περιστάσεις (δευτερευόντως) πρέπει να προκαλεί στον τρίτο, ερμηνευόμενη κατά την (αντικειμενική) καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη,⁵³ την εύλογη πεποίθηση (πίστη, εμπιστοσύνη) ότι ο εμφανισθείς «πληρεξούσιος» έχει πράγματι πληρεξουσιότητα. Απλή «εντύπωση» του τρίτου δεν αρκεί.

Η εμπιστοσύνη του τρίτου –κατά την αντικειμενική καλή πίστη – ενισχύεται, όταν η άσκηση της φαινόμενης εξουσίας από τον «πληρεξούσιο» γίνεται κατ' επανάληψη, με κάποια συχνότητα ή διάρκεια. Η συχνότητα και διάρκεια της δράσης του «πληρεξουσίου», συνδυαζόμενη με την διαρκή εκτέλεση στο παρελθόν από τον αντιπροσωπευόμενο τον συναλλαγών που έχει καταρτίσει στο όνομά του ο «πληρεξούσιος» (σιωπηρή έγκριση προηγούμενων συναλλαγών),

⁵³ ΒΛ. ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

θεμελιώνει την εμπιστοσύνη του τρίτου ότι ο αντιπροσωπευόμενος θα σεβασθεί για μια ακόμη φορά (στο μέλλον) την δικαιοπρακτική δέσμευση που αναλαμβάνει στο όνομά του ο «πληρεξούσιος» (στον οποίο δεν έχει απονεμηθεί ρητά τέτοια εξουσία).

Η προηγούμενη, συχνή και διαρκής, συναλλακτική επαφή «εξοικονομεί» ή μ' άλλα λόγια καθιστά περιττή την ρητή δικαιοπρακτική δήλωση περί πληρεξουσιότητας.

Διεθνής «συναίνεση» επικρατεί πάντως ως προς το ότι το μέτρο της επιμέλειας που επιβάλλεται στον τρίτο δεν είναι υψηλό. Ο τρίτος δεν οφείλει να ελέγξει επισταμένως και ενδελεχώς την ύπαρξη πληρεξουσιότητας, η οποία φαίνεται με αντικειμενικά κριτήρια ότι υφίσταται. Αρκεί κατά κανόνα η δύναμη του φαινομένου για την θεμελίωση και της υποκειμενικής καλής πίστης του. Δεν είναι υποχρεωμένος ο τρίτος να προσπαθεί κάθε φορά να εντοπίσει τον κύριο της υπόθεσης ή κάποιον εκπρόσωπό του για να τον ρωτήσει αν πράγματι έχει δοθεί πληρεξουσιότητα.

Ακόμη και με τις σημερινές διευρυμένες δυνατότητες επικοινωνίας, οι σύγχρονες σύνθετες δομές εξουσίας ιδίως σε μεγάλες επιχειρήσεις καθιστούν συχνά δυσχερή έως αδύνατη την εξακρίβωση της πληρεξουσιότητας από τον αντισυμβαλλόμενο. Περαιτέρω, η όλο και πιο πολύ ζητούμενη –ιδίως στην σύγχρονη εποχή – ταχύτητα των συναλλαγών απειλεί τον ιδιαίτερος προσεκτικό συναλλασσόμενο με «απώλεια» της συναλλαγής. Ωστόσο, υποχρέωση έρευνας πρέπει κατ' αρχήν να γίνει δεκτή, όταν η συναλλαγή είναι ασυνήθης (κυρίως: ασυνήθως υψηλού ποσού ή τελείως ασυνήθης κατ' είδος) ή ιδιαίτερος σοβαρή για τα δεδομένα του κυρίου της υπόθεσης τα οποία είναι γνωστά στον τρίτο.

Περαιτέρω, ιδιαίτερες ιδιότητες, ικανότητες ή δεξιότητες, μπορεί να ανεβάσουν τον πήχυ της επιμέλειας.

Η έκταση του βάρους (το μέτρο της επιμέλειας) του τρίτου, ως προς την έρευνα της πληρεξουσιότητας, η οποία αντικειμενικά να υπάρχει, κρίνεται σύμφωνα με τις συνθήκες της κάθε περίπτωσης.

γ. Αιτιώδης σύνδεσμος

Όπως είδαμε, η συμπεριφορά του αντιπροσωπευομένου πρέπει και να ήταν ικανή, κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, να προκαλέσει την εμπιστοσύνη του τρίτου ως προς την ύπαρξη της πληρεξουσιότητας και να την προκαλέσει πράγματι. Όμως χρειάζεται και κάτι περαιτέρω: Η κατάρτιση της συναλλαγής μεταξύ φαινομένου πληρεξουσίου και τρίτου πρέπει να έγινε επειδή ο τρίτος πίστεψε στην ύπαρξη πληρεξουσιότητας. Απαιτείται, λοιπόν, αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συμπεριφοράς του αντιπροσωπευομένου⁵⁴ και της εμπιστοσύνης του τρίτου, εξαιτίας της οποίας οδηγήθηκε στην κατάρτιση της συναλλαγής με τον εμφανισθέντα «πληρεξούσιο».

δ. Βάρος αποδείξεως

Το βάρος αποδείξεως για την συνδρομή των περιστατικών που θεμελιώνουν κατά την αντικειμενική καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη την εμπιστοσύνη ως προς την ύπαρξη πληρεξουσιότητας, φέρει ο τρίτος, ο οποίος άλλωστε επικαλείται ότι η συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης είχε αυτό το αντικειμενικό νόημα.

Αντίθετα, το βάρος της αποδείξεως για την (υποκειμενική) κακοπιστία του τρίτου φέρει ο κύριος της υπόθεσης, αφού αυτός έχει θέσει την αντικειμενική βάση για την δημιουργία της εμπιστοσύνης του τρίτου, επιχειρεί δε να απαλλαγεί από την ευθύνη του που ο ίδιος έχει δημιουργήσει.

⁵⁴ ΒΛ. ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ».

ε. Χρόνος συνδρομής των προϋποθέσεων

Τα ανωτέρω στοιχεία πρέπει να συντρέχουν κατά το χρονικό σημείο κατάρτισης των συναλλαγών.

3.6 ΟΙ ΕΝΝΟΜΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

A. Δέσμευση του αντιπροσωπευομένου

1. Όσον αφορά στην έννομη συνέπεια της σιωπηρής πληρεξουσιότητας σε στενή έννοια, ζήτημα δεν τίθεται. Η πληρεξουσιότητα γίνεται δεκτή. Τα ίδια ισχύουν και για την πληρεξουσιότητα λόγω ανοχής, δηλαδή λόγω αδράνειας του κυρίου της υπόθεσης, εν γνώσει της χωρίς εξουσία δράσης του «πληρεξουσίου».

2. Σύμφωνα με όσα υποστηρίζονται εδώ, η φαινόμενη πληρεξουσιότητα, έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα. Συνεπώς, διαφορά ως προς την έννομη συνέπεια έναντι της ως άνω σιωπηρής πληρεξουσιότητας σε στενή έννοια δεν υφίσταται. Στο ίδιο αποτέλεσμα καταλήγει κανείς, αφού με την επίκληση της ισχυροποιείται έμμεσα η συναλλαγή, περαιτέρω δε και η πληρεξουσιότητα.

B. Υποχρέωση του αντιπροσωπευομένου σε αποζημίωση

Σε μερικές περιπτώσεις αποκλείεται η συνδρομή σιωπηρής πληρεξουσιότητας εκ του νόμου (π.χ. για λόγους τύπου ή διότι ο νόμος απαγορεύει την κατάρτιση συναλλαγής μέσω πληρεξουσίου ή μέσω συγκεκριμένης κατηγορίας ενδιάμεσων προσώπων, όπως π.χ. στην περίπτωση του ασφαλιστικού συμβούλου).

Όμως, και στις περιπτώσεις αυτές, η πρόκληση –από τον κύριο της υπόθεσης –της εμπιστοσύνης στον τρίτο ότι συναλλάσσεται με πληρεξούσιο πρόσωπο και ότι συνεπώς καταρτίζεται εγκύρως η συναλλαγή, δεν μένει χωρίς κύρωση.

Όταν από την συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης θεμελιώνεται κατά την καλή πίστη η εμπιστοσύνη του τρίτου ότι υπάρχει

πληρεξουσιότητα, η δε εμπιστοσύνη αυτή διαψευσθεί χωρίς δυνατότητα θεραπείας, παρέχουν στον τρίτο αξίωση αποζημίωσης κατά του κυρίου της υπόθεσης.

Η δράση του ενδιαμέσου προσώπου χρεώνεται στον κύριο της υπόθεσης ως δράση προστηθέντος.⁵⁵ Προσθηθείς μπορεί να είναι ο «πληρεξούσιος», ανεξάρτητα από το αν δεν έχει πληρεξουσιότητα, όταν πράγματι εντάσσεται στο πεδίο δράσης του κυρίου της υπόθεσης παρεμβαίνοντας για την κατάρτιση συναλλαγών, για κάποιον όμως νομικό λόγο δεν μπορεί εγκύρως να συμβάλει δικαιοπρακτικά σ' αυτές.

Ως προς την έκταση της αποζημίωσης: Διαφέρον εμπιστοσύνης δεν σημαίνει ότι η αποζημίωση καλύπτεται σε μικρότερη έκταση. Η αποζημίωση είναι πλήρης, χωρίς να αποκλείεται να φτάσει ή και να ξεπεράσει το θετικό διαφέρον, αν είναι ισχυρός ο αιτιώδης σύνδεσμος.

Στην περίπτωση της πρόκλησης εμπιστοσύνης ως προς την ύπαρξη πληρεξουσιότητας και συνεπώς ως προς την κατάρτιση έγκυρης συναλλαγής, η αποζημίωση μπορεί να φτάσει στο ύψος του θετικού διαφέροντος με την εξής σκέψη: αν ο τρίτος δεν είχε παρασυρθεί από τον κύριο της υπόθεσης στην εσφαλμένη πεποίθηση ότι έχει καταρτισθεί η σύμβαση, θα αναζητούσε άλλες εναλλακτικές λύσεις και θα κατήρτιζε οπωσδήποτε άλλη έγκυρη συναλλαγή.

Από την οποία θα απεκόμιζε τουλάχιστον το όφελος, το οποίο απώλεσε από την άκυρη λόγω έλλειψης πληρεξουσιότητας συναλλαγή (εφόσον η «απωλεσθείσα» συναλλαγή είναι μια ομαλή συναλλαγή, ανταποκρινόμενη στις συνθήκες της αγοράς και όχι κάποια εξαιρετικά κερδοφόρα συναλλαγή).

Η θεμελίωση και η απόδειξη μιας τέτοιας αιτιώδους συνάφειας δεν είναι μεν ευχερής, είναι όμως εφικτή για τον τρίτο ιδίως όταν οι

⁵⁵ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

συναλλακτικές λύσεις είναι πολλές, η δε «ανάγκη» του για κατάρτιση της συναλλαγής (αντικειμενικά, δηλαδή αδιαφόρως αντισυμβαλλομένου) μεγάλη.

3.7 ΕΙΔΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

A. Σιωπηρή πληρεξουσιότητα και ενδοτικό δίκαιο

1. Η αποδοχή σιωπηρής πληρεξουσιότητας εξαρτάται, όπως είδαμε, από την ερμηνεία, κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, μιας ευρείας πληρεξουσιότητας, της βασικής σχέσης ή της συμπεριφοράς του κυρίου της υπόθεσης, η οποία δημιουργεί στον τρίτο την εμπιστοσύνη ότι υπάρχει πληρεξουσιότητα.

2. Με δεδομένη την θεμελίωση στην καλή πίστη, το πραγματικό της σιωπηρής πληρεξουσιότητας δεν υπόκειται στην ελευθερία διάθεσης των συμβαλλομένων. Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα, ως θεμελιούμενη στην καλή πίστη, είναι αναγκαστικό δίκαιο.

3. Συχνά επιχειρείται από τον ένα συμβαλλόμενο ο (συμβατικός) δεσμευτικός προκαθορισμός της ερμηνείας μελλοντικής συμπεριφοράς του. Π.χ. με ρήτρα στο μισθωτήριο ορίζεται ότι η μη άσκηση δικαιωμάτων του εκμισθωτή «άπαξ ή κατ' επανάληψιν» δεν σημαίνει παραίτησή του από τα δικαιώματα αυτά.

Πρόκειται για ανεπίτρεπτη επέμβαση των μερών στην εφαρμογή της καλής πίστης η οποία δεν λαμβάνεται υπ' όψιν, όπως π.χ. δεν λαμβάνεται υπ' όψιν ούτε ο νομικός χαρακτηρισμός που αποδίδουν τα μέρη στην δικαιοπραξία ή στην σύμβαση που καταρτίζουν.⁵⁶

B. Σιωπηρή πληρεξουσιότητα και πλάνη

1. Ως ένα από τα δυσχερέστερα ζητήματα -μάλλον θεωρητικής παρά πρακτικής αξίας -αναδεικνύεται το ζήτημα της προσβολής της πληρεξουσιότητας -και μάλιστα της σιωπηρής πληρεξουσιότητας -λόγω

⁵⁶ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

πλάνης. Επισημαίνεται ότι, αν ακυρωθεί λόγω πλάνης η πληρεξουσιότητα, τότε θεωρείται εξαρχής άκυρη, ακυρότητα που συνεπάγεται την μετέωρη ακυρότητα και της δικαιοπραξίας η οποία καταρτίσθηκε βάσει της ακυρώσιμης πληρεξουσιότητας. Το ζήτημα καθίσταται -θεωρητικά τουλάχιστον, μέχρι σήμερα –ιδιαίτερα σημαντικό, αν αναλογισθεί κανείς ότι ορισμένες πληρεξουσιότητες προορίζονται για κατάρτιση συναλλαγών με το ευρύ κοινό, δηλαδή με απροσδιόριστο αριθμό προσώπων, η δε ακύρωση τους θα συνεπαγόταν σοβαρή βλάβη των συμφερόντων περισσότερων συναλλασσομένων.

2. Ακολουθώντας την δικαιοπρακτική θεμελίωση της πληρεξουσιότητας, η οποία εκτέθηκε ανωτέρω, δεν υπάρχει λόγος να αποκλείσουμε κατ' αρχήν την προσβολή λόγω πλάνης και της σιωπηρής πληρεξουσιότητας για τους ίδιους λόγους που θα επιτρεπόταν η προσβολή λόγω πλάνης και της ρητής πληρεξουσιότητας.

Όμως, ειδικά η πλάνη του κυρίου της υπόθεσης, ως προς την δικαιοπρακτική σημασία της συμπεριφοράς του (την θεμελίωση δηλαδή της εμπιστοσύνης τρίτου), δεν μπορεί, κατά κανόνα, να προβληθεί. Όταν ο κύριος της υπόθεσης δημιουργεί με την συμπεριφορά του το αξιόπιστο κατά την καλή πίστη φαινόμενο της πληρεξουσιότητας, θα προσέκρουε στην ίδια την καλή πίστη η μεταγενέστερη επίκληση μιας αντίθετης, γνωστής μόνο στον ίδιο, πραγματικότητας.

3. Αποκλείεται επίσης η επίκληση της πλάνης για παρελθούσα δικαιοπραξία, όταν η πληρεξουσιότητα απετέλεσε τη βάση για κατάρτιση περισσότερων συναλλαγών με το κοινό.

3.8 ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ – ΣΥΝΟΨΗ

1. Και το ελληνικό δίκαιο των συμβάσεων ακολουθεί ως προς την αξιολόγηση της σιωπηρής συμπεριφοράς την διεθνώς κρατούσα στάση. Κατ' αρχήν είναι επιφυλακτικό ως προς την απόδοση δικαιοπρακτικής αξίας στη σιωπή. Όμως, ανάλογα με τις περιστάσεις, η σιωπή μπορεί, κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, την προηγούμενη πρακτική των μερών ή άλλες περιστάσεις, να ισοδυναμεί με δήλωση βουλήσεως. Μπορεί να μην ομολογείται ρητά (από όλους), ωστόσο τα κριτήρια της ερμηνείας (καλή πίστη, συνεκτίμηση συναλλακτικών ηθών) είναι εκείνα που εφαρμόζονται όχι μόνο ως προς το ποιο είναι το δικαιοπρακτικό νόημα της σιωπής (άρνηση, αποδοχή ή κάτι άλλο) αλλά και ως προς το λογικά προγενέστερο ζήτημα, αν η σιωπή έχει δικαιοπρακτική αξία.

2. Μετά τα ανωτέρω συνοψίζουμε ως ακολούθως :

α. Αν η σιωπηρή συμπεριφορά έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα είναι ζήτημα ερμηνείας της. Η ερμηνεία λύνει επίσης το επόμενο ζήτημα, ποιο είναι το νόημα της σιωπηρής συμπεριφοράς.

β. Η ερμηνεία (και) της σιωπηρής συμπεριφοράς γίνεται με βάση την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη και προσανατολίζεται προς τον ορίζοντα κατανόησης του αποδέκτη της σιωπής.⁵⁷ Η δική του αντίληψη της σιωπής –κατά την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη –θα δώσει την απάντηση στο ερώτημα αν η σιωπηρή συμπεριφορά σημαίνει πλήρη ή μερική άρνηση ή κατάφαση.

3. Αποστολή του δικαίου της δικαιοπραξίας αποτελεί, όπως σημειώθηκε, η αξιολόγηση και της σιωπηρής συμπεριφοράς του συναλλασσομένου. Στο ζήτημα που μας απασχολεί εδώ (σιωπηρή πληρεξουσιότητα), ο νομοθέτης και ο εφαρμοστής του δικαίου, σε κάθε

⁵⁷ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

έννομη τάξη, καλούνται να αποφασίσουν υπό ποιες ειδικότερες προϋποθέσεις η δικαιοπρακτική δράση ενός συναλλασσόμενου (φερόμενου ως αντιπροσώπου) θα καταλογισθεί σε κάποιον άλλον (φερόμενο ως αντιπροσωπευόμενο), χωρίς να έχει δοθεί ρητά η εξουσία αντιπροσώπευσης (σιωπηρή πληρεξουσιότητα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΠΟΙΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ:

Άρθρο 94-Παράσταση με δικηγόρο ή χωρίς δικηγόρο.

1. Στα πολιτικά δικαστήρια οι διάδικοι έχουν υποχρέωση να παρίστανται με πληρεξούσιο δικηγόρο.
2. Επιτρέπεται η δικαστική παράσταση διαδίκου χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο:
 - α) στο ειρηνοδικείο
 - β) στα ασφαλιστικά μέτρα,
 - γ) για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος.
3. Στις περιπτώσεις της παρ. 2 ο δικαστής έχει δικαίωμα, εκτιμώντας τις ιδιαίτερες περιστάσεις, να υποχρεώσει το διάδικο να προσλάβει δικηγόρο.⁵⁸

Άρθρο 95-Δικαιώματα περισσοτέρων πληρεξουσίων.

Αν στην ίδια δίκη εκπροσωπούν το διάδικο περισσότεροι πληρεξούσιοι δικηγόροι, έχουν δικαίωμα να ενεργούν είτε από κοινού είτε ο καθένας χωριστά. Αντίθετος όρος του πληρεξουσίου εγγράφου δεν ισχύει απέναντι στον αντίδικο, εκτός αν το πληροφορήθηκε με κοινοποίηση.

Άρθρο 96-Τύπος πληρεξουσιότητας.

1. Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα δίνεται είτε με συμβολαιογραφική πράξη είτε με προφορική δήλωση που

⁵⁸ ΒΛ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

καταχωρίζεται στα πρακτικά ή στην έκθεση, μπορεί να αφορά ορισμένες ή όλες τις δίκες εκείνου που την παρέχει και πρέπει να αναγράφει τα ονόματα των πληρεξουσίων.

2. Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα μιας αρχής μπορεί να δοθεί σε δικηγόρο και με έγγραφό της που περιέχει τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

3. Κατά τη διαδικασία ενώπιον του ειρηνοδικείου η πληρεξουσιότητα δίνεται και με ιδιωτικό έγγραφο που περιέχεται στοιχεία της παραγράφου 1. η υπογραφή εκείνου που παρέχει την πληρεξουσιότητα βεβαιώνεται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας ή τον αστυνόμο.

Άρθρο 97-Γενική πληρεξουσιότητα. Έκταση. Διάρκεια.

1. Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα παρέχει στον πληρεξούσιο το δικαίωμα να παριστά στο δικαστήριο εκείνον που έδωσε την πληρεξουσιότητα, να ενεργεί όλες τις κύριες ή παρεπόμενες πράξεις που αφορούν τη διεξαγωγή της δίκης, στις οποίες περιλαμβάνεται η άσκηση αγωγών, ανταγωγών, παρεμβάσεων, προσεπικλήσεων και ένδικων μέσων, να λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα και να επιδιώκει την εκτέλεση καθώς και να παρίσταται στις αντίστοιχες δίκες που δημιουργούνται από τις πράξεις αυτές.

2. Περιορισμός της πληρεξουσιότητας ισχύει μόνο αν δηλώθηκε ρητά, όταν χορηγήθηκε.

3. Η πληρεξουσιότητα για όλες τις δίκες παύει να ισχύει μετά πέντε χρόνια από τη χορήγησή της.

Άρθρο 98-Πότε απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα.

Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα που δίνεται κατά το άρθρο 96 δεν περιλαμβάνει, εκτός αν το αναφέρει ειδικά,

α) το δικαίωμα να ασκηθεί αγωγή κακοδικίας, καθώς και να διεξαχθεί δίκη που αφορά γαμικές διαφορές ή σχέσεις των τέκνων με τους γονείς τους,

β) το δικαίωμα να συμφωνηθεί συμβιβασμός και διαιτησία, να γίνει αναγνώριση, παραίτηση από το δικαίωμα της αγωγής ή των ένδικων μέσων, καθώς και την προσβολή εγγράφου ως πλαστού.⁵⁹

Άρθρο 99-Ανάκληση ομολογιών από το διάδικο.

Ο διάδικος, όταν εμφανίζεται μαζί με πληρεξούσιο, έχει δικαίωμα να ανακαλεί αμέσως τις ομολογίες εκείνου.

Άρθρο 99-Πότε παύει η πληρεξουσιότητα.

Η σιωπηρή πληρεξουσιότητα παύει:

1) όταν πεθάνει ο πληρεξούσιος ή μεταβληθεί η ικανότητά του για δικαστική παράσταση,

2) όταν περατωθεί η δίκη ή η πράξη, για την οποία είχε δοθεί η πληρεξουσιότητα,

3) όταν ο πληρεξούσιος δικηγόρος παραιτηθεί ή παυθεί περισσότερο από τρεις μήνες ή εκπέσει από το λειτούργημά του,

4) όταν ανακληθεί η πληρεξουσιότητα,

⁵⁹ ΒΛ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».

5) όταν ο πληρεξούσιος παραιτηθεί από την πληρεξουσιότητα.

Άρθρο 101-Συνέχιση πληρεξουσιότητας σε περίπτωση θανάτου ή ανικανότητας.

Σε περίπτωση θανάτου εκείνου που έδωσε την σιωπηρή πληρεξουσιότητα ή μεταβολής της ικανότητας για δικαστική παράσταση του ίδιου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του, η πληρεξουσιότητα εξακολουθεί και παύει μόνο όταν διακοπεί η δίκη για έναν από τους λόγους αυτούς.

Άρθρο 102-Πότε παύει η σιωπηρή πληρεξουσιότητα απέναντι στον αντίδικο.

1. Η παύση της πληρεξουσιότητας για τη διεξαγωγή δίκης ή την ενέργεια ορισμένων διαδικαστικών πράξεων, που προκλήθηκε με την ανάκλησή της ή με την παραίτηση του πληρεξουσίου, ισχύει απέναντι στον αντίδικο μόνο από τότε που του κοινοποιείται η ανάκληση ή η παραίτηση ή από τη δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά. όπου ο νόμος απαιτεί να διοριστεί άλλος πληρεξούσιος δικηγόρος, η παύση ισχύει από τότε που θα γνωστοποιηθεί στον αντίδικο και ο διορισμός του νέου πληρεξουσίου.

2. Η παύση που επέρχεται με ανάκληση της πληρεξουσιότητας πρέπει να κοινοποιηθεί και στον ανακαλούμενο πληρεξούσιο, καθώς και στο συμβολαιογράφο που είχε συντάξει το πληρεξούσιο έγγραφο ο οποίος είναι υποχρεωμένος να σημειώσει την ανάκληση στο πρωτότυπο του πληρεξουσίου εγγράφου.

Άρθρο 103-Υποχρεώσεις σιωπηρού πληρεξουσίου που παραιτήθηκε.

Επί ένα μήνα μετά την παύση της πληρεξουσιότητας που προκλήθηκε με παραίτηση του πληρεξουσίου, αν δεν ανέλαβε τη διεξαγωγή της δίκης αντικαταστάτης, ο πληρεξούσιος που παραιτήθηκε έχει δικαίωμα και υποχρέωση να ενεργεί στη δίκη μόνο τις πράξεις που είναι αναγκαίες για να προστατευθούν τα συμφέροντα εκείνου που έδωσε την πληρεξουσιότητα και να αποτραπούν επιβλαβείς συνέπειες εξαιτίας της παραίτησης.

Άρθρο 104-Έλεγχος σιωπηρής πληρεξουσιότητας.

Για τις προπαρασκευαστικές πράξεις και τις κλήσεις έως την συζήτηση στο ακροατήριο θεωρείται ότι υπάρχει πληρεξουσιότητα ενώ για τη συζήτηση στο ακροατήριο απαιτείται ρητή πληρεξουσιότητα, και αν δεν υπάρχει κηρύσσονται άκυρες όλες οι πράξεις, ακόμη και εκείνες που είχαν γίνει προηγουμένως. Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως, σε κάθε στάση της δίκης, την έλλειψη πληρεξουσιότητας, καθώς και την υπέρβασή της. (*Η λέξη <<συζήτηση>> αντικατέστησε τις λέξεις <<πρώτη συζήτηση>> σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 του ν 2915/2001. Ισχύει από 1.1.2002 - άρθρο 15 ν 2943/2001.)⁶⁰

Άρθρο 105-Συμπλήρωση ελλείψεων.

1. Αν αυτός που παρίσταται ως πληρεξούσιος δεν αποδεικνύει την ύπαρξη πληρεξουσιότητας, το δικαστήριο μπορεί να

⁶⁰ ΒΛ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».

ορίσει σύντομη προθεσμία για τη συμπλήρωση της έλλειψης και να επιτρέψει σε εκείνον που δεν αποδεικνύει την πληρεξουσιότητά του να συμμετάσχει στη δίκη προσωρινά. Το κύρος των πράξεων που επιτράπηκαν εξαρτάται από την εμπρόθεσμη συμπλήρωση της έλλειψης.

2. Η οριστική απόφαση δεν επιτρέπεται να εκδοθεί προτού συμπληρωθεί η έλλειψη ή πριν παρέλθει η προθεσμία που ορίστηκε.

3. Αν δεν συμπληρώθηκε η έλλειψη μέσα στην προθεσμία που ορίστηκε, το δικαστήριο προχωρεί στην εκδίκαση της υπόθεσης και καταδικάζει εκείνον που παραστάθηκε χωρίς πληρεξουσιότητα να πληρώσει τα έξοδα που προκλήθηκαν από την παράστασή του αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι βασικές θέσεις αυτής της μελέτης συνοψίζονται κατωτέρω:

1. Το αν η (οποιαδήποτε) σιωπηρή (δηλαδή μη ρητή) συμπεριφορά αξιολογείται ως δήλωση βουλήσεως και ποιο είναι το νόημά της (άρνηση, αποδοχή ή κάτι άλλο) κρίνεται κατά τους κανόνες της ερμηνείας, προσανατολισμένης στον ορίζοντα κατανόησης του αποδέκτη της, εκείνου δηλαδή που συναλλάσσεται με τον σιωπώντα. Ο ορίζοντας κατανόησης του αποδέκτη δεν νοείται υποκειμενικά. «Χρωματίζεται» (αντλεί το νόημά του) από την αντικειμενική καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη.⁶¹

2. Τόσο η σιωπηρή πληρεξουσιότητα σε στενή έννοια (προκύπτουσα από άλλη ευρύτερη πληρεξουσιότητα, από την βασική σχέση από την συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης ή από άλλες περιστάσεις) όσο και η πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου (προκύπτουσα από παραλείψεις-ανοχή –ή πράξεις του κυρίου της υπόθεσης που προκαλούν στον τρίτο την εύλογη πεποίθηση ότι έχει δοθεί πληρεξουσιότητα), συνάγονται κατά κανόνα, ερμηνευτικά από σιωπηρή (μη ρητή) συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης. Πρόκειται και στις δυο περιπτώσεις για μη ρητή δικαιοπρακτική πληρεξουσιότητα. Ειδικά στην πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου η ερμηνεία της συμπεριφοράς του κυρίου της υπόθεσης, προσανατολισμένη στον ορίζοντα κατανόησης του τρίτου, οδηγεί στο πόρισμα ότι δίδεται ή –πράγμα ταυτόσημο – ότι έχει ήδη δοθεί πληρεξουσιότητα.

3. Διεθνώς, ενώ για τις ειδικότερες προϋποθέσεις και τις συνέπειες της πληρεξουσιότητας φαινομένου δικαίου υπάρχει σύμπνοια, η θεμελίωση διαφέρει. Η «αντικειμενική» ερμηνεία της συμπεριφοράς του

⁶¹ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

κυρίου της υπόθεσης από την μια (τμήμα της γερμανόφωνης και της αμερικανικής θεωρίας), η αναγωγή στην αντικειμενική καλή πίστη –είτε με τη μορφή της απαγόρευσης στον κύριο της υπόθεσης να επικαλεσθεί έλλειψη πληρεξουσιότητας είτε με την καθιέρωση ευθύνης του κυρίου της υπόθεσης λόγω εμπιστοσύνης στο φαινόμενο δικαίου –από την άλλη (γαλλικό δίκαιο, τμήμα της γερμανικής θεωρίας) θυμίζουν την στάση του ρωμαϊκού δικαίου ως προς την αξιολόγηση της σιωπής κατά την κατάρτιση της σύμβασης: αποδοχή σιωπηρής συμφωνίας ή (και) ένσταση γενικού δόλου κατά του σιωπήσαντος, ο οποίος επικαλείται διαφορετικό νόημα της σιωπηρής συμπεριφοράς του από αυτό που συνάγεται κατά την καλή πίστη.⁶²

4. Για το ελληνικό δίκαιο, τόσο η σιωπηρή πληρεξουσιότητα σε στενή έννοια και η πληρεξουσιότητα φαινομένου δικαίου υπάγονται στην ΑΚ 217, αφού η μη ρητή συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης αξιολογείται ως «δήλωση» και ισοδυναμεί ερμηνευτικά με πληρεξουσιότητα. Η ΑΚ 281 προσφέρει επίσης μια ισάξια και ασφαλή νόμιμη βάση για την θεμελίωση της σιωπηρής πληρεξουσιότητας (φαινομένου δικαίου). Όποιος προκάλεσε με την συμπεριφορά του στον (καλόπιστο) τρίτο την εύλογη πεποίθηση ότι έχει δώσει πληρεξουσιότητα (σε κάποιον άλλο να δράσει για λογαριασμό του), δεν μπορεί, κατά την καλή πίστη, να επικαλεσθεί εκ των υστέρων την έλλειψη (ρητής) πληρεξουσιότητας. Ανάλογη εφαρμογή των ΑΚ 221, 224-225, 426 για την θεμελίωση της πληρεξουσιότητας φαινομένου δικαίου δεν είναι αναγκαία, αφού δεν υπάρχει κενό (ΑΚ 217). Πέραν αυτού, οι διατάξεις ιδίως των ΑΚ 224-225 προβλέπουν τελολογικά λειψή προστασία του καλόπιστου τρίτου, χρίζουν πολλών διορθωτικών ερμηνευτικών παρεμβάσεων και δεν είναι άξιες αναλογικής εφαρμογής. Η μόνη από τις

⁶² ΒΛ. ΓΕΒΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ».

ως άνω διατάξεις που θ' άξιζε να εφαρμοσθεί αναλογικά είναι η ΑΚ 426, η οποία προβλέπει μεν μια ειδική περίπτωση πρόκλησης εμπιστοσύνης (ως προς την ύπαρξη πληρεξουσιότητας) από τον κύριο της υπόθεσης, ωστόσο η ratio, το πραγματικό και η έννομη συνέπεια με την συμπεριφορά του, π.χ. δίνοντας νομιμοποιητικά στοιχεία σε κάποιο ενδιάμεσο πρόσωπο, την πίστη σε τρίτους ότι το πρόσωπο αυτό είναι πληρεξούσιός του, αντιμετωπίζεται σαν να έχει δώσει πληρεξουσιότητα, ανεξάρτητα από το τι έχει πράγματι συμβεί.

5. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις της πληρεξουσιότητας φαινομένου δικαίου, προκύπτουν από έναν συνδυασμό αντικειμενικής και υποκειμενικής καλής πίστης.

α. Συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης (με πράξεις, με ανοχή ή με συνδυασμό πράξεων και παραλείψεων), με την οποία δημιουργείται, κατά την αντικειμενική καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, εμπιστοσύνη στον τρίτο ότι δίδεται ή έχει δοθεί πληρεξουσιότητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας συμπεριφοράς κατά διεθνή ομοφωνία: όταν ο κύριος της υπόθεσης τοποθετεί το ενδιάμεσο πρόσωπο σε μια τέτοια (εξωτερικής αρμοδιότητας) θέση εντός της επιχείρησης (γενικότερα εντός μιας οργανωμένης μονάδας συναλλακτικής δράσης), στα καθήκοντα της οποίας συμπεριλαμβάνεται η συναλλακτική επαφή με τρίτους, τότε κατά την αντικειμενική καλή πίστη (και τα συναλλακτικά ήθη), εξυπακούεται ότι το πρόσωπο αυτό είναι εφοδιασμένο με πληρεξουσιότητα (φαινόμενη πληρεξουσιότητα λόγω θέσης, *apparent authority by position*).⁶³ Η συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης δεν χρειάζεται να είναι υπαίτια (αν και στην πράξη είναι κατά κανόνα αμελής). Αρκεί να προέρχεται από τη δική του σφαίρα ευθύνης και να είναι καταλογιστή σ' αυτόν.

⁶³ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

β. Δημιουργία εμπιστοσύνης στον τρίτο για την ύπαρξη πληρεξουσιότητας. Ο τρίτος πρέπει να πιστεύει ότι ο κύριος της υπόθεσης έχει δώσει πληρεξουσιότητα (υποκειμενική καλή πίστη). Αν, παρά την αντικειμενικά φαινόμενη πληρεξουσιότητα, ο τρίτος γνωρίζει ότι δεν υπάρχει πληρεξουσιότητα, τότε δεν προστατεύεται (ή –κατά την ΑΚ 217 –τότε η συμπεριφορά του κυρίου της υπόθεσης δεν γίνει δεκτή ως δήλωση παραγωγική πληρεξουσιότητας).

Με δεδομένο ότι δημιουργείται, λόγω της συμπεριφοράς του κυρίου της υπόθεσης, ένα αντικειμενικό έρεισμα, το οποίο κατ' αρχήν δικαιούται να εμπιστευθεί ο τρίτος, δεν επιβάλλεται σ' αυτόν ιδιαίτερο βάρος ελέγχου. Γι' αυτό, η αποκλείουσα την φαινόμενη πληρεξουσιότητα γνώση του τρίτου εξισώνεται μόνο με την άγνοιά του από βαριά αμέλεια.

Η εμπιστοσύνη του τρίτου ενισχύεται σε περίπτωση προηγούμενης διαρκούς συναλλακτικής επαφής μεταξύ των μερών, κατά την οποία π.χ. ο κύριος της υπόθεσης εκτελούσε επανειλημμένως, χωρίς αντιρρήσεις ή επιφυλάξεις, τις υποχρεώσεις που είχαν αναλάβει στο όνομα και για λογαριασμό του ενδιάμεσα πρόσωπα, χωρίς να έχουν πληρεξουσιοδοτηθεί ρητά.

Μεταξύ συμπεριφοράς του κυρίου της υπόθεσης και εμπιστοσύνης του τρίτου πρέπει να υπάρχει απώδης συνάφεια. Το βάρος αποδείξεως για την υποκειμενική καλή (κακή) πίστη του τρίτου, φέρει ο κύριος της υπόθεσης, ο οποίος επιχειρεί να μη ληφθεί υπ' όψιν το φαινόμενο που ο ίδιος δημιούργησε.⁶⁴

6. Μέσω της σιωπηρής (φαινομένου δικαίου) πληρεξουσιότητας και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της, νομιμοποιείται η εκτός

⁶⁴ ΒΛ. ΜΕΝΤΗΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ».

ορίων εκπροσωπευτικής εξουσίας (εκτός σκοπού ή άλλων ορίων) δράση των οργάνων του νομικού προσώπου.

Πληρεξουσιότητα και οργανική εκπροσώπηση έχουν στενή λειτουργική συγγένεια. Σιωπηρή (φαινόμενη) οργανική εκπροσώπηση είναι δυνατή, θεμελιώνεται στις άνω νόμιμες βάσεις (δικαιοπρακτική θεμελίωση = σιωπηρή απόφαση αρμοδίου οργάνου ή και ΑΚ 281), γίνεται, πάντως δεκτή υπό αυστηρότερες προϋποθέσεις. Συνήθως όμως αρκεί η θεμελίωση, επίκληση και απόδειξη σιωπηρής (φαινόμενης) πληρεξουσιότητας και δεν είναι αναγκαία η προσφυγή στην σιωπηρή (φαινόμενη) οργανική εκπροσώπηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ», ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.
2. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ».
3. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ», ΑΘΗΝΑ 1997.
4. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, «Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΣ».
5. ΔΩΡΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ.
6. ΚΕΡΑΜΕΥΣ Δ. ΚΩΝ/ΝΟΣ, «ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ», ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1986.
7. ΜΑΝΕΣΗΣ ΑΡ., «ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ Ι», ΕΚΔΟΣΗ ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, ΑΘΗΝΑ 1980.
8. ΜΕΝΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, «ΣΙΩΠΗΡΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ», ΕΚΔΟΣΗ ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, ΑΘΗΝΑ 2005.
9. ΜΕΝΤΗΣ ΣΠ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ Γ. ΝΙΚΟΣ, «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ, ΑΘΗΝΑ 1997.
10. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ, ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΑΘΗΝΑ 1998.
11. ΣΗΜΑΝΤΗΡΑΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ», ΑΘΗΝΑ 1985.
12. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ, «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ», ΑΘΗΝΑ 1979.

13. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «ΓΕΝΙΚΟ ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ», ΕΚΔΟΣΗ Δ', 2004.

14. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ (INTERNET) :

Users.otenet.gr/-dikaio

lib.teipat.gr